

Plán bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

podľa § 5 ods. 2b NV SR č. 396/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko

Časť I.

1. Úvod

V súlade so spracovaním projektu stavebných úprav objektu SNR a Obchodného zákonníka v znení jeho noviel a NV SR č. 396/2006 Z. z. „o min. bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko“ (v zmysle neskorších predpisov) a zákona č.124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci je spracovaný tento plán BOZP.

1.1. Účel dokumentu

Projektant v súčinnosti s zhotoviteľom spracovali predmetný „Plán BOZP“ pri dodržaní všetkých povinností vyplývajúce z príslušných zákonov, vyhlášok, STN a súvisiacich právnych noriem pri spracovávaní.

1.2. Skratky

- Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci	BOZP
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky	NV SR
- Národná rada Slovenskej republiky	NR SR
- Osobné ochranné pracovné pomôcky	OOPP
- Ochrana pred požiarom	OPP
- Slovenská technická norma	STN
- Odborná spôsobilosť	OS
- Zmluva o dielo	ZoD
- Zbierka zákonov	Z.Z.
- Koordinátor bezpečnosti (stavby)	KB
- Koordinátor dokumentácie (stavby)	KD
- Autorizovaný bezpečnostný technik	ABT
- Technik požiarnej ochrany	TPO
- Inšpektorát práce (Štátny odborný dozor)	IP
- Vyhlášky	Vyhl.
- Národný inšpektorát práce SR	NIP
- Bezpečný pracovný postup	BPP
- Plán bezpečnosti stavby	P-BOZP

2. Rozsah uplatnenia

Tento plán BOZP je potrebné uplatňovať v rámci plnenia povinností zamestnávateľa pri plnení podmienok zákona NR SR č. 124/2006 Z.z. „o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov“, Nariadenia vlády SR č. 396/2006 Z. z. „o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko“ a Vyhlášku MPSVaR SR č. 147/2013 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností, ktoré sú záväzne pre všetky dotknuté útvary a zamestnancov ako aj tretie osoby.

2.1. Koordinátor dokumentácie („KD“)

Fyzická osoba poverená podľa § 3 ods. 1 NV SR č. 396/06 Z. z., ktorý je projektantom k prevádzaniu stanovených činností pri príprave stavby a pri realizácii na stavenisku.

2.2 Mimoriadne činnosti

Také činnosti, ktoré sú u zamestnanca z hľadiska jeho profesie vyžadované plniť pri mimoriadnych, závažných a náhlych situáciách. Ďalej činnosti, ktoré nie sú riešené z hľadiska BOZP pracovnou dokumentáciou v zmysle požiadaviek legislatívy.

2.3 Mimoriadna udalosť

Je aktuálny alebo potenciálny stav ohrozenia, pri ktorom dochádza k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt, pri ktorom môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo majetok, vrátane priemyselnej otravy. Ide hlavne o vznik pracovného úrazu s následkom smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví alebo o závažnú priemyselnú haváriu so vznikom ohrozenia a poškodenia životov a zdravia zamestnancov.

2.4 Nebezpečenstvo

Je stav alebo vlastnosť faktora pracovného prostredia a pracovného procesu, ktoré môžu poškodiť zdravie zamestnanca.

2.5 Ohrozenie

Je situácia, v ktorej nemožno vylúčiť, že zdravie zamestnanca bude poškodené.

2.6 Pracovné prostredie

Je súhrn všetkých materiálnych podmienok pracovnej činnosti (stroje, technické zariadenia, vybavenie pracoviska, budovy a materiál), ktoré v súvislosti s ostatnými podmienkami (technológiou a organizačnými podmienkami) produkujú faktory (fyzikálne, chemické alebo biologické), ktoré sú pre osoby viac alebo menej škodlivé.

2.7 Stavenisko („SO“)

Priestor, v ktorom sa vykonávajú stavebno-inžinierske práce, a priestor, v ktorom sa vykonávajú výkopové práce, zemné práce, stavebné úpravy, búracie práce, rekonštrukčné práce a renovačné práce, montáž a demontáž konštrukčných prvkov, demontáž, opravy vrátane technického, technologického a energetického vybavenia stavieb, odvodňovacie práce, údržba, udržiavacie práce vrátane maliarskych prác a čistiacich prác a vypratávanie staveniska po skončení prác. Ak je v texte napísané „stavenisko alebo stavba“ myslí sa tým aj „pracovisko“.

2.8 Technologický postup

Je súčasťou dodávateľskej dokumentácie stavby. Spracováva sa pre zložitejšie a nebezpečné pracovné činnosti, má uvádzať opatrenia na zníženie rizika a musí sa upravovať vždy pri zmene pracovných podmienok. Musí byť neustále k dispozícii na stavbe (viď. aj návody výrobcov strojov a zariadení, revízie – odborné skúšky VTZ, TZ).

2.9 Tretie osoby

Sú všetky osoby, ktoré vykonávajú pracovnú činnosť dodávateľským spôsobom v priestoroch alebo objektoch, nie sú v pracovnom pomere s hl. zhotoviteľom a osoby, ktoré sa z akýchkoľvek dôvodov s vedomím organizácie zdržujú v priestoroch stavby.

3. Základné požiadavky

3.1. Vypracovanie bezpečného pracovného postupu ukladá zamestnávateľovi **zákon NR SR č. 124/2006 Z. z. „o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci“** v § 6, ods. „i“, v znení neskorších zmien ako aj Minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky na stavenisko, ktoré sú upravené v **NV SR č. 396/2006 Z. z. „o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko“**. Činnosť zhotoviteľa upravujú **„bezpečnostno-technické podmienky plnenia“**, ktoré musia byť súčasťou zmluvného vzťahu medzi stavebníkom a dodávateľom.

3.2. Vedúci zamestnanec na príslušnom pracovisku (alebo ním poverená osoba) musí zvážiť, či pracovná činnosť, ktorú má vykonať zamestnanec (obsluha, oprava, údržba, kontrolná činnosť,...) je riziková, musí toto riziko identifikovať, posúdiť a podľa jeho veľkosti navrhnúť a vykonať opatrenia na vylúčenie, resp. eliminovanie rizika, nebezpečenstva a ohrozenia pomocou predpisu s názvom **bezpečný pracovný postup** (ďalej len „**BPP**“).

3.3. BPP stanovuje úkony pre zamestnanca pri zohľadnení jeho odborných a kvalifikačných schopností, možnosti a zároveň ho informuje o vyskytujúcich sa nebezpečenstvách, ohrozeniach a rizikách z tejto činnosti, ale aj opatreniach, ako nariadenú prácu bezpečne vykonať, ako sa pri nej správať.

3.4. Pre každé stavenisko, na ktorom bude vykonávať práce viac ako jeden zamestnávateľ alebo viac ako jedna fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom **musí stavebník písomne poveriť** jedného koordinátora dokumentácie alebo viacerých koordinátorov dokumentácie a jedného **koordinátora bezpečnosti** alebo viacerých koordinátorov bezpečnosti s prihliadnutím k rozsahu a zložitosti vykonávaného diela ako aj na náročnosť koordinácie činnosti. Ak určí viacerých koordinátorov musí vymedziť pravidlá ich vzájomnej spolupráce. **Pre daný objekt (SO) postačuje jeden koordinátor bezpečnosti.**

3.5. Stavebník zabezpečí pred zriadením staveniska vypracovanie plánu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý v prípade zmien (technológie a pod.) musí vždy vopred doplniť a zabezpečiť preukázateľne informovanie všetkých osôb stavby cez vedúcich (stavbyvedúci a pod.) pri prevzatí pracoviska.

3.6. Ak budú pôsobiť na jednom stavenisku viacej ako dva subjekty, sú tieto povinné sa písomne vzájomne informovať o rizikách a prijatých opatreniach k ochrane pred nimi.

3.7. Ak plánované trvanie prác na stavenisku bude dlhšie ako 30 pracovných dní a na stavenisku bude súčasne pracovať viac ako 20 fyzických osôb alebo rozsah plánovaných prác prekročí 500 osobodní, je stavebník (**koordinátor dokumentácie**) povinný pred začatím prác predložiť **Inšpektorátu práce**, v ktorého územnom obvode sa stavenisko nachádza, oznámenie v zmysle **prílohy č. 1 k NV SR č. 396/06 Z. Z. Týmto dokumentom musí viditeľne označiť aj stavbu pri vstupe na stavenisko** (na úvodnej tab. zhotoviteľa diela, č. povolenia ...).

3.8. Koordinátor dokumentácie v spolupráci s koordinátorom bezpečnosti spracuje vo fáze prípravy stavby „**P-BOZP**“, ktorý ustanoví pravidlá na vykonávanie prác na stavenisku. Plán obsahuje aj osobitné opatrenia pre jednotlivé práce s osobitným nebezpečenstvom uvedené v **prílohe č. 2, NV SR č. 396/2006**. Tento plán vo fáze realizácie stavby upravuje, prípadne dopĺňa podľa vzniknutej situácie a na základe požiadaviek koordinátora bezpečnosti.

3.9. V „**P-BOZP**“ musí koordinátor stanoviť:

- jednotlivé činnosti prípravy a realizácie stavby
- hodnotene rizika
- bezpečnostné opatrenia
- harmonogram realizácie stavby podľa jednotlivých fáz výstavby
- odkazy na spracované technologické alebo bezpečné pracovné postupy
- odkazy na výkresovú dokumentáciu
- odkazy na príslušné povolenia alebo obmedzenia, vrátane ochranných pásiem médií

3.10. V priebehu „stavby“ koordinátor bezpečnosti, kontrolou sleduje ako sú plnené požiadavky plánu bezpečnosti, bezpečných pracovných postupov alebo technologických postupov. Navrhuje zmeny, odporúčania, prípadnú korekciu činnosti, ktoré je koordinátor dokumentácie povinný zapracovať do dokumentácie stavby.

4. Bezpečný pracovný postup

4.1. Bezpečný pracovný postup spracuje s dostatočným predstihom pred začatím prác a činnosti vedúci práce s koordinátorom bezpečnosti po zvážení resp. identifikovaní nebezpečenstva, ohrozenia a rizík, ktoré vyplývajú z konkrétne nariadenej a vyžadovanej práce.

4.2. Sú to najmä nebezpečné činnosti (napr. práce vo výškach, nad voľnou hĺbkou, manipulácia s bremenami, v nádržiach, šachtách, zásobníkoch, v kotloch, pri prácach pod napätím, pri činnosti s nebezpečnými chemickými látkami, horľavinami, v blízkosti prevádzkujúcich zariadení, atď.).

Postup musí obsahovať minimálne nasledovné prvky:

- stručný popis práce
- pracovný postup
- posúdenie rizík a ohrození a opatrenia na ich odstránenie alebo zníženie
- predpísané OOPP, pričom zväžiť použitie kolektívnych ochranných opatrení pred individuálnymi
- poučenie zamestnancov

Spracováva sa pre menší rozsah prác ako pri technologickom postupe a zahŕňa napr.:

- a) prípravu staveniska
- b) prípravu pracovného prostriedku
- c) spôsob spúšťania a odstavovania prostriedkov
- d) kontrolnú činnosť
- e) pohyb po pracovisku
- f) dohodnuté povely
- g) postup prác a pod.

4.3. V prípade „havarijných stavov“ sa postupuje na základe rozhodnutia havarijnej komisie. V mimoriadnych prípadoch, ak BPP bol zamestnancovi určený iným ako písomným spôsobom, napr. ústne, pri požiadaní kontrolných útvarov, orgánov štátnej správy, je povinnosťou vedúceho zamestnanca preukázať ústne určený BPP minimálne trom svedkami.

Hneď, ako to dovoľí situácia je však potrebné spracovať dokumentáciu novú P- BOZP a o nej neodkladne informovať všetky osoby stavby.

4.4. Zamestnanec nevykonáva pracovnú činnosť v súlade s určeným BPP. V prípade takéhoto zistenia počas kontrol alebo vzniku úrazu či iného poškodenia zdravia z nedodržania určeného bezpečného pracovného postupu sa to považuje za porušenie pracovnej disciplíny zvlášť závažným spôsobom.

4.5. BPP je vytvorený pre identifikované nebezpečenstvá pracovnej činnosti, pri obsluhu, údržbe, oprave, kontrolnej činnosti a pod. Obsahuje tieto časti:

- I. Identifikačné údaje
- II. Pracovný postup
- III. Technologický postup
- IV. Posúdenie rizík pracovných funkcií
- V. Overenie znalosti.

4.6. Za bezpečný pracovný postup sa v zmysle tohto návodu považuje:

- 1) postup spracovaný podľa **bodu 4.**

- 2) technologický postup, ktorý musí min. obsahovať a stanovovať:
 - náväznosť a súbeh jednotlivých pracovných operácií,
 - pracovný postup pre danú pracovnú činnosť,
 - použitie strojov a zariadení, špeciálnych prac. prostriedkov, pomôcok a pod.
 - druhý a typy pomocných stavebných konštrukcií (lešenia, plošiny, rebríky),
 - spôsob dopravy (materiál, ľudia), komunikácie a skladovacie plochy,
 - technické a organizačné opatrenia k zaisteniu bezpečnosti zamestnancov, pracovísk,
 - opatrenia pri prácach za mimoriadnych podmienok;
- 3) príkazy na prácu a obsluhu na elektrických a strojných zariadeniach
- 4) PO - povolenia
- 5) Plán BOZP („P-BOZP“) prílohy
- 6) Miestne prevádzkové predpisy, Havarijný plán, Traumatologický plán
- 7) Manipulačné poriadky
- 8) Návod na obsluhu a opravy (stroja, zariadenia, technológie ...)
- 9) Podnikové normy energetiky
- 10) STN a EN

5. Zásady kontrolnej činnosti BOZP a OPP

- a) zhotoviteľ je povinný viesť stavebný alebo montážny denník "denne", kde vždy uvedie všetky skutočnosti súvisiace so stavbou (okrem iného aj zmeny postupu prác, zastavenie prác, zmeny v zložení pracovníkov, školenia, poučovania, nedostatky, upozornenia, odovzdanie pracoviska a pod.);
- b) zhotoviteľ i odberateľ sú povinný vykonávať sústavnú kontrolu pracovníkov, osôb, najmä:
 - kontrolu vykonávania prác podľa schváleného technologického a bezpečného pracovného postupu spracovaného (napr. podľa projektovej dokumentácie, podľa projektu technologických zostáv jednotlivých objektov stavby),
 - upozorňovať podriadených pracovníkov (všetky osoby) na možné ohrozenia a nebezpečenstva,
 - kontrolu správneho používania OOPP, ktoré boli zamestnancovi pridelené podľa zoznamu OOPP vypracovaného na základe hodnotenia rizík vyplývajúcich z pracovného procesu a pracovného prostredia,
 - vykonávať námatkovú kontrolu na požitie alkoholických nápojov a iných omamných látok,
 - vykonávať kontroly všetkých predložených oprávnení a osvedčení potrebných pre výkon práce,
 - vykonávať kontroly všetkých technických a dopravných prostriedkov potrebných pri výkone jednotlivých prác s platnými odbornými prehliadkami (revízie, kontroly atď.),
 - kontrolovať oboznamovanie zamestnancov zhotoviteľa s ohrozeniami a rizikami vyplývajúcimi z pracovného procesu a pracovného prostredia;
- c) v prípade zistenia porušenia predpisov a stanovených povinností sú povinný prijať účinné opatrenia k zabezpečeniu nápravy o čom budú jeden druhého, (zhotoviteľ i odberateľ), neodkladne informovať.

5.1. Povinnosti pri vzniku mimoriadnej udalosti

Pri vzniku pracovného úrazu alebo inej mimoriadnej udalosti sa bude postupovať v súlade s § 17 zákona NR SR č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení jeho neskorších zmien a doplnkov a vyhlášky Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR č. 500/2006 Z.Z.

5.2. Vstup do objektu, riešenie dopravy

Vstup do objektu stavby (pracovísk) zamestnancov a zmluvných osôb, ako aj dopravy bude zabezpečovaný cez kontrolné stanovište - na základe predpisu SNR (kontrolovaný objekt).

5.3. Ochrana pred požiarmi na pracovisku („OPP“)

Bude zabezpečovaná zhotoviteľom v súlade so **zákonom NR SR č. 314/2001 Z. z. „o ochrane pred požiarmi“**, v znení neskorších predpisov a **Vyhláškou MV SR č. 121/2002 Z.Z. „o požiarnej prevencii“**, v znení neskorších zmien a doplnkov

O požiarnej rizikách bol zhotoviteľ **poučený**, pričom je **povinný** dodržiavať tieto zásady:

- Požiarne poplachové smernice a Požiarne evakuačný plán objektu SNR,
- fajčenie v objekte je povolené len na vyhradených miestach,
- používanie otvoreného ohňa, horľavých kvapalín, zváracích prác je možné len po predchádzajúcom súhlase (písomnom) objednávateľa. V prípade vykonávania zváracích prác a tepelnom delení materiálov vo všetkých priestoroch alebo brúsiacich prác na miestach s nebezpečenstvom vzniku požiaru je zhotoviteľ povinný požiadať objednávateľa o vydanie „PO povolenia“
- oboznámiť sa z umiestnením ohlasovne požiaru a rozmiestnením požiaro-technických zariadení

5.4. Obsah zápisu o odovzdaní pracoviska

- a) v stave, ktorý zodpovedá bezpečnostným a hygienickým predpisom,
- b) potvrdzuje, že bol na pracovisku on sám, ako aj jeho spolupracovníci vyškolení o zabezpečení bezpečnej práce, o ochrane pred požiarmi a spôsobe pohybu v prevádzke. (viď „Zápis z nástupného školenia“)
- c) bol tiež poučený v zmysle zákona NR SR č. 124/2006 Z. z. § 18 o spolupráci na spoločných pracoviskách počas výkonu práce a v plnom rozsahu porozumel poučeniu, čím plne zodpovedá za činnosť ním vedenej pracovnej skupiny. Zaväzuje sa, že v prípade zistenia závažných nedostatkov v oblasti BOZP a OPP počas vykonávania prác, tieto neodkladne oznámi objednávateľovi, aby mohli byť odstránené. Do doby odstránenia nedovolí pokračovať v práci, ak by tým boli ohrozené ľudské životy, zdravie alebo hrozili majetkové škody
- d) potvrdzuje, že najneskôr v deň zahájenia prác predloží:
 - technologický alebo bezpečný pracovný postup vykonávaných prác,
 - písomne spracovanie rizík, ktoré vznikajú z jeho pracovnej činnosti a ohrozujú vlastných zamestnancov a zamestnancov iných zhotoviteľov aby títo mohli byť o nich poučení,
 - záznamy zo školenia svojich zamestnancov z platných právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a OPP, preukazy, osvedčenia a oprávnenia pracovníkov špeciálnych (osobitných) profesií (napr. strojníci st. strojov, zvárači, žeriavníci, viazači bremien, lešenári, práce vo výškach a pod.),
 - od každého el. zariadenia používaného na stavbe platný záznam o kontrole alebo prehliadke v súlade s vyhl. č. 205/2010 Z. z., 508/2009 Z.z., STN 331500, STN 331600 a STN 331610
 - protokoly k lešenárskym konštrukciám a doklady o vykonávaní predpísaných kontrol, doklady o kontrolách ochranných zariadení (ochranné postroje a laná)
- e) potvrdzuje, že pred začiatkom prác preukázateľne poučí svojich pracovníkov o zákaze:
 - vstupu do iných častí stavby (pracoviska) ako i svojvoľného opúšťania odovzdaného staveniska (pracoviska), pričom berie na vedomie obmedzenia, ktoré sa vzťahujú na priestory objednávateľa pri vstupe a pohybe osôb a materiálu.
 - používania technického a strojného zariadenia bez oprávnenia a vybavenia a bez vedomia vedenia stavby,

- vykonávania zväračských prác alebo prác s otvoreným ohňom bez povolenia vedenia stavby,
- vykonávania práce takým spôsobom, že ohrozujú seba alebo ostatných účastníkov stavby,
- požívania alkoholických nápojov, omamných látok alebo iných psychotropných látok a povinnosti podrobiť sa vyšetreniu, či nie je pod ich vplyvom,
- o podmienkach ochrany životného prostredia, akým spôsobom budú odpady vzniknuté jeho činnosťou priebežne likvidované v súlade so zákonom č. 223/2001 Z.z. „o odpadoch“ v znení neskorších zmien a doplnkov, zákonom NR SR č. 67/2010 Z.z. „o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon)“ v znení neskorších zmien a doplnkov, zákonom č. 364/2004 Z.z. „o vodách“ v znení neskorších zmien a doplnkov a obecné zákonom č. 17/1992 Zb. „o životnom prostredí“ v znení neskorších zmien a doplnkov.

6. Opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sú spracované v zmysle zákona č. 124/2006 Z.Z.

- 6.1. Pre osobnú ochranu zamestnancov a pre poskytovanie ochranných nástrojov postupovať podľa smerníc
- 6.2. Pred začatím zemných prác musia byť všetky podzemné vedenia vytýčené ich správcami (smer, hĺbka uloženia, a p.). V ochranných pásmach nadzemných a podzemných vedení pracovať len so súhlasom správcu vedenia
- 6.3. Pri odokrytí podzemných vedení sa musia vedenia zaistiť v takej polohe, aby sa nepoškodili stavebnou činnosťou (podoprieť, zavesiť, zažľabovať)
- 6.4. Proti pádu zamestnancov a ostatných účastníkov stavby do výkopu zhotoviť ochranné zábradlie vyhovujúce STN 73 81 06 časť III A.
- 6.5. Sociálne a hygienické zariadenia staveniska budú umiestnené podľa POV, techn. správa, situácia zariadenia staveniska. Dimenzovanie šatní musí byť také, aby si zamestnanci v nich mohli napr. vysušiť pracovný odev, ochranné pomôcky, vlastný odev a zamknúť ich
- 6.6. V objekte šatní má byť k použitiu dostatočný počet umývadiel dimenzovaný na počet osôb najviac obsadenej zmeny (podľa prílohy č.1 Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.Z. na 15 osôb má pripadať min. 1 umývadlo a min. 1 sprcha s výtokom teplej a studenej vody pre 20 zamestnancov
- 6.7. Pre zamestnancov má byť k použitiu priestor, v ktorom si môžu pripraviť a konzumovať teplú stravu a teplé nápoje
- 6.8. Voda a elektrická energia je zabezpečená v existujúcom objekte, v ktorom sú navrhnuté stav. úpravy
- 6.9. Oceľové rebríky (výlezy na strechu a pod.) musia byť vyhotovené podľa dokumentácie, ktorá preukáže jeho bezpečnosť. Pri jeho použití vo výleze napr. na strechu musí prečnievať úroveň na ktorú sa vystupuje alebo zostupuje o 1,1 m

6.10. Stavenisko:

Priestory pre dodávateľa sú navrhnuté tak, aby vyhovovali jeho potrebám a zároveň splňovali požiadavky bezpečnosti a hygieny práce. K dodržaniu týchto požiadaviek je bezpodmienečne nutné udržiavať na komunikačných priestoroch a v soc. priestoroch poriadok.

Staveniskom budú samotné priestory realizovaného objektu, pričom musí byť zabezpečená max. ochrana pracovníkov stavby a všetkých osôb.

Pred začatím búracích prác a výkopov prípojok a pod. sa musí uskutočniť prieskum stavu pracoviska a dohodnúť zosúladenie prevádzky, činnosti so stavebnou činnosťou tak, aby nedochádzalo ku konfliktným situáciám za dodržania ochrany zamestnancov a ostatných osôb. Je nutné zistiť inžinierske siete a vnútorné existujúce rozvody sietí, tak aby nerušene prebiehala výrobná a stav. činnosť. Na prieskum sa musia využiť existujúce podklady o objekte a podklady o susedných priestoroch pracovísk.

Stavebné práce sa musia realizovať po určitých celkoch tak, aby nebola ohrozená bezpečnosť zamestnancov podľa technológie a dodržania zásad určených v POV.

Oplotenie a označenie samotného staveniska príslušnom priestore areálu bude upresňované podľa potreby.

Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri búracích prácach a rekonštrukčných prácach

1. Prieskum stavu pracoviska a prípravné práce

1.1. Pred začatím búracích prác alebo rekonštrukčných prác sa musí uskutočniť prieskum stavu stavby a jej okolia, musia sa zistiť inžinierske siete a stav dotknutých vedľajších stavieb. Na prieskum sa musí využiť dokumentácia stavby a dokumentácia dotknutých vedľajších stavieb. O vykonanom prieskume stavieb sa vyhotovuje záznam.

1.2. Na základe prieskumu stavu búranej alebo rekonštruovanej stavby alebo jej časti a jej statického posúdenia sa pre búracie práce alebo rekonštrukčné práce musí vypracovať technologický postup tak, aby počas prác nedošlo k neriadenému porušeniu stability stavby alebo jej časti.

1.3. Pri zmene podmienok počas búracích prác a rekonštrukčných prác sa technologický postup musí upraviť tak, aby bola vždy zaistená bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.

1.4. Búranie stavby, schodov a vysunutých častí stavby, rekonštrukcia a búranie, pri ktorých dochádza k zmene stavu bezpečnosti konštrukcie stavby, strojové búranie, búranie špeciálnymi metódami, najmä rezanie kyslíkom, a búracie práce nad sebou sa môžu vykonávať len pod stálym dozorom zodpovednej osoby.

1.5. Pred začatím búracích prác alebo rekonštrukčných prác sa ohrozený priestor musí vymedziť podľa technológie vykonávaných prác, musí sa zabezpečiť vstup do ohrozeného priestoru len osobám, ktoré tam plnia svoje pracovné úlohy, a zabezpečiť bezpečný vstup do objektu, ako aj zabezpečiť okolie ohrozené týmito prácami. Pri búracích prácach alebo rekonštrukčných prácach vykonávaných vo výške a nad voľnou hĺbkou sa ohrozený priestor zabezpečí podľa prílohy č. 6 bodu 7.

1.6. Dutiny, studne a iné podzemné priestory zistené prieskumom sa pred začatím prác musia zasypať alebo zabezpečiť iným spôsobom.

1.7. Rozvodné siete a kanalizácie alebo zariadenia inštalované v búraných stavbách sa pred začatím prác musia odpojiť a zabezpečiť tak, aby sa nedali používať. Pred poškodením sa musia zabezpečiť aj siete, do ktorých ústia prípojky z búraných stavieb. Ak sa v rekonštruovanej stavbe z prevádzkových dôvodov nedajú odpojiť rozvodné siete a kanalizácie, zhotoviteľ určuje opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na zabezpečenie prevádzky podľa § 6 ods. 1 písm. a) a h) druhého bodu zákona.

1.8. Pre potreby búracích prác vo vnútri stavby sa musí zriadiť samostatné vedenie na odber elektrickej energie a zabezpečiť zdroj vody na zníženie prašnosti búracích prác kropením. Samostatné vedenie elektrickej energie a rozvody vody sa musia počas búracích prác zabezpečiť proti poškodeniu.

1.9. Búracie práce sa môžu začať len na základe písomného pokynu vydaného zodpovednou osobou.

2. Zabezpečenie miesta búrania

2.1. Pri búraní sa musí zabezpečiť ohrozený priestor, v ktorom sa búracie práce vykonávajú.

2.2. Ohrozený priestor (v zastavanom území – budove) sa musí vymedziť plným oplotením najmenej do výšky 1,8 m, ak tomu nebráni technológia búrania a zábranou proti šíreniu prachu. Ak ohrozený priestor nemožno oplotiť alebo inak uzatvoriť, musí sa zabezpečiť strážením alebo iným vhodným spôsobom.

2.3. Vstupy, výstupy, zostupy a vjazdy do priestorov búraných objektov a na jednotlivé pracoviská sa musia zabezpečiť od začiatku prác až do ich skončenia a viditeľne označiť.

2.4. Búranie sa musí vykonávať tak, aby nedošlo k ohrozeniu vedľajších stavieb, najmä tých, ktoré by rozoberaním priliehajúcich stavieb stratili oporu. Spôsob statického zabezpečenia vedľajších stavieb

ohrozených búracími prácami sa musí určiť v technologickom postupe. Ak vedľajšie pracoviská (príp. stavby) nie sú ohrozené búracími prácami, uvedie sa to v technologickom postupe.

2.5. Pomocné konštrukcie vybudované vnútri stavby alebo na jej vonkajších stranách sa nesmú zaťažovať vybúraným materiálom a nesmie sa cez ne strhávať materiál z búranej stavby, ak nie sú na to určené.

2.6. Materiál zo zbúranej časti stavby sa musí odstraňovať tak, aby sa nepreťažili podlahy alebo stropy.

2.7. Materiál zo zbúranej časti stavby sa musí skladovať tak, aby neobmedzoval ďalší priebeh búracích prác.

2.8. Sklenené predmety a iné nebezpečné predmety s ostrými hranami sa musia pri ručnom búraní odstraňovať tak, aby nespôsobili úraz.

2.9. Tlakové nádoby na rezanie kyslíkom sa musia uložiť mimo dosahu nebezpečenstva, ktoré vzniká pri búraní.

2.10. Postup prác pri oddelovaní veľkých celkov musí vylúčiť prevrátenie alebo pád oddelených častí takým spôsobom alebo smerom, pri ktorom by mohla byť ohrozená bezpečnosť a zdravie osôb vykonávajúcich stavebné práce a iných osôb.

2.11. Búranie sa môže prerušiť, len ak je zabezpečená stabilita búranej konštrukcie alebo jej časti. Stabilita búranej konštrukcie alebo jej časti sa zabezpečí aj v prípade nevyhnutného prerušenia búrania z dôvodov náhleho zhoršenia poveternostných podmienok. Tým nie sú dotknuté ustanovenia § 6.

2.12. Pri búraní a rekonštrukcii stavieb, ktoré zostávajú v prevádzke alebo sú obývané, sa musí v technologických postupoch určiť zabezpečenie priestorov vrátane ich kontroly z hľadiska zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci osôb vykonávajúcich stavebné práce a osôb, ktoré sa v týchto stavbách nachádzajú.

3. Búranie zvislých konštrukcií

3.1. Konštrukčné prvky sa môžu odstraňovať pri ručnom búraní iba vtedy, ak nie sú zaťažené.

3.2. Pri ručnom búraní stien, ktoré stabilizujú vyčnievajúce konštrukcie, napríklad balkóny, arkiere, sa musia tieto konštrukcie zabezpečiť tak, aby nedošlo k nežiaducej strate ich stability.

3.3. Ručné búranie nosných a nenosných konštrukcií sa zásadne vykonáva zvislým smerom zhora nadol.

3.4. Ak hrozí nebezpečenstvo pádu osôb vykonávajúcich búracie práce z výšky alebo do hĺbky, najmä pri búraní obvodových stien objektov alebo zvislých šacht na vyšších podlažiach objektov, búranie priečok súvisiacich so schodiskovým priestorom, musia sa vykonať opatrenia na zaistenie osôb proti pádu.

3.5. Pri búraní pomocou strojov sa obvodové steny strhávajú vždy z vonkajšej strany objektu. Pri prízemných objektoch bez podpivničenia sa búranie môže vykonávať zvnútra objektu, ak sú odstránené vodorovné prvky nad miestom stroja a búraná konštrukcia strhávaním neohrozí bezpečnosť osoby obsluhujúcej stroj ani samotný stroj. Steny sa nesmú strhávať rozkolísaním.

3.6. Pred búraním priečok pod vodorovnými konštrukciami sa musí zistiť, či nie sú nosné.

3.7. Únosnosť vodorovných konštrukcií, na ktorých sa bude strhávať materiál, sa v prípade potreby zvyšuje podperami.

3.8. Ručné strhávanie stien pilierov sa nesmie vykonávať pomocou pák alebo zdvihákov.

3.9. Pri konštrukciách, pri ktorých nie je zabezpečená ich stabilita, sa nesmú používať jednoduché rebríky na priväzovanie lán a hákov k strhávanej časti objektu.

3.10. Postupné búranie panelových stavieb sa môže vykonávať až po rozpojení jednotlivých panelov a po zabezpečení ich stability.

4. Búranie vodorovných konštrukcií a jednotlivých prvkov

4.1. Ručné búranie stropu s nosnou drevenou konštrukciou sa môže začať len vtedy, ak sú steny nad ňou zbúrané, ak sú odkryté nosné prvky a ak je zo stropu odstránený zbúraný materiál.

4.2. Stropná časť sa musí pred uviazaním na zdvíhacie zariadenie uvoľniť od ostatných konštrukcií.

4.3. Búrať klenbu uvoľnením časti konštrukcie, ktorá ju zabezpečuje, sa môže len pri strojovom búraní.

4.4. Pri ručnom búraní, ak hrozí prelomenie podlahy alebo ak sa podlaha prelomí, musí sa búranie prerušiť a podlaha sa musí spoľahlivo podoprieť alebo úplne odstrániť.

4.5. Pri strojovom búraní jednotlivých poschodí musia byť stropy v najbližšom nižšom poschodí, prípadne ďalších nižších poschodiach podopreté konštrukciou podľa statického výpočtu na zaťaženie stropu materiálom, ktorý bude na ne padať; podopretie stropu konštrukciou nie je potrebné, ak nie je ohrozená bezpečnosť osôb, bezpečnosť osoby obsluhujúcej stroj ani samotný stroj na búranie, ani bezpečnosť vedľajších stavieb.

5. Búranie konštrukcií

5.1. Búranie konštrukcií alebo krovov a pod. strhávaním pomocou lán a ťažných strojov je možné len vtedy, ak sú vykonané opatrenia na zaistenie stability zostávajúcej časti konštrukcie a ak je zabezpečený ohrozený priestor vnútri stavby a pod prácami vo výške a v okolí stavby.

5.2. Výbušniny sa nesmú strhávať plechové krytiny a krytiny položené na plnom debnení.

5.3. Pracovný postup pri ručnom búraní strechy sa musí určiť tak, aby nebola narušená pevnosť ostatných častí konštrukcie.

5.4. Ak únosnosť búranej konštrukcie nie je zabezpečená, búranie sa musí vykonať zo samostatnej pomocnej konštrukcie.

6. Búracie práce nad sebou

Búracie práce nad sebou sa môžu vykonávať len výnimočne, ak sú v technologickom postupe určené podmienky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci osôb vykonávajúcich búracie práce.

Pred realizáciou stavebných prác musia byť zabezpečené v zmysle zákona č. 124/2006 Z.Z. nasledovné náležitosti:

1. spolupráca zamestnávateľov stavebnej a výrobnnej (montážnej) činnosti
2. zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť
3. komisiu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci
4. preventívnu a ochrannú službu
5. bezpečno-technickú službu
6. bezpečnostného technika
7. technika požiarnej ochrany

Skladovanie materiálov:

Skladovanie materiálov musí zabezpečiť bezpečný prísun a odber podľa postupu výstavby vrátane aj výroby tak, aby nevznikli kolízne situácie. Materiál musí byť uložený tak, aby po celý čas skladovania bola zabezpečená jeho stabilita. Skládky sa nesmú umiestňovať na komunikáciách, v priestoroch ohrozovaných dopravou bremien a ochranných pásmach. Odpadový materiál musí byť oddelene skladovaný, označený, separovaný a pravidelne odvázaný na určené skládky (zmluvne).

Murovanie:

Zariadenie na výrobu, spracovanie, dopravu malty a pod. sa musia umiestniť tak, aby pri prevádzke neohrozovali pracovníkov. Materiál na murovacie práce uložiť tak, aby na prácu zostal voľný priestor min. 0,6 m široký.

Pri postupe murovania a pod. činností do výšky sa použije lešenie (predpísané). Všetky konštrukcie pre prácu vo výškach sa môžu odovzdať do užívania len po ich úplnom dokončení a vybavení. Po ukončení a prevzatí konštrukcie sa vykoná zápis do stavebného denníka.

Montážne práce:

Pred montážou musí dodávateľ vypracovať technologický postup montáže. Pri spracovaní sa musia určiť podmienky na osobné a kolektívne zabezpečenie pracovníkov proti pádu, zároveň sa určí sekcionálne riešenie montáže so zástupcami výrobných činností.

Stavebný materiál na strechu v prípade zdvíhacích mechanizmov vykonať upevnenie tak, aby pracovníci mohli vykonávať montážne a ostatné práce bezpečne. Pred vlastným zdvihom sa musí preveriť bezpečnosť bremena a kontrolu jeho upevnenia.

Pri prácach na streche je potrebná ochrana proti pádu a to osobným alebo kolektívnym zabezpečením. Jedná sa hlavne o práce na strechách. Materiál, náradie a montážne pomôcky musia byť na plošine, zariadení, streche a pod. zabezpečené proti pádu. Pracoviská vo výškach musia byť bezpečne prístupné po komunikácii.

Podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo výške a nad voľnou hĺbkou:

1. Zabezpečenie proti pádu

1.1. osoba vykonávajúca stavebné alebo montážne práce zabezpečuje proti pádu podľa tejto prílohy v súlade s § 5 ods. 2 písm. d) zákona kolektívnym zabezpečením alebo osobným ochranným pracovným prostriedkom proti pádu

a) od výšky 1,5 m,

b) do voľnej hĺbky, kde hrozí zapadnutie v jamách a nádržiac s vodou, vápnom, maltou, zasypenie materiálom alebo iné nebezpečenstvo poškodenia zdravia.

1.2. Na plochách so sklonom viac ako 10° musí byť kolektívne zabezpečenie proti pádu umiestnené aj pozdĺž hrany pádu v smere sklonu.

1.3 Zabezpečenie proti pádu od výšky 1,5 m sa nevyžaduje, ak pracovisko alebo komunikácia je vymedzená zábranou umiestnenou vo vzdialenosti najmenej 1,5 m od hrany pádu.

2. Kolektívne zabezpečenie

2.1. Kolektívne zabezpečenie, ktorým sú ochranné a záchytné konštrukcie, napríklad zábradlie, ochranné ohradenie, lešenie, poklop, záchytné ohradenie, záchytné lešenie alebo záchytná sieť, musí byť dostatočne pevné a odolné proti vonkajším silám a nepriaznivým vplyvom a upevnené tak, aby bezpečne unieslo predpokladané namáhanie. Jeho únosnosť sa musí preukázať statickým výpočtom alebo iným spôsobom.

2.2. Navrhovanie, konštrukčné vyhotovenie, montáž, demontáž, používanie a údržba ochranných a záchytných konštrukcií sa vykonáva podľa slovenských technických noriem.

3. Konštrukcie na zvyšovanie pracoviska

3.1 Pri postupe prác do výšky sa miesto práce a úroveň pracovnej podlahy musia zvyšovať tak, aby osoby vykonávajúce stavebné práce mohli pracovať bezpečne v obvyklej pracovnej výške a vzájomne sa neohrozovali. Obvyklá pracovná výška pri ťažkej práci, ktorou je najmä murovanie z tehál a tvárnic, manipulácia s bremenom alebo ťažkým náradím, je práca do výšky 1,5 m nad úrovňou pracovnej podlahy a pri

ostatných prácach, ktorými sú najmä natieranie, omietanie, obkladanie, pripevňovanie a spájanie ľahkých predmetov, je práca do výšky 2 m nad úrovňou pracovnej podlahy.

3.2. Rebrík sa nesmie používať ako podperný alebo nosný prvok pracovnej podlahy s výnimkou lešenárskeho rebríka, ktorý je konštrukčnou súčasťou lešenia.

3.3. Na zvyšovanie pracoviska a na zvislú komunikáciu sa nesmú používať labilné predmety a predmety určené na iné použitie, napríklad vedrá, sudy, debny, radiátory a bezpečnostné siete.

3.4. Výška zábradlia, ktorou je vzdialenosť hornej plochy držiadla pre ruky (madla) od podlahy, musí byť najmenej 1 m, výška zarážky na podlahe musí byť najmenej 0,15 m a voľná medzera medzi tyčami zábradlia alebo medzi tyčou a zarážkou na podlahe musí byť najviac 0,47 m.

3.5. Podchodná svetlá výška podlažia lešenia musí byť najmenej 1,8 m. Pre prízemnú časť lešenia s podchodom pre chodcov musí byť podchodná svetlá výška najmenej 2,1 m. Pre prízemnú časť lešenia s podjazdom musí byť podjazdná svetlá výška najmenej 4,2 m.

3.6. Voľná medzera medzi vnútorným nechráneným okrajom pracovnej podlahy a priľahlým lícom objektu nesmie byť väčšia ako 0,25 m; ak je z akýchkoľvek dôvodov nutná väčšia medzera, musí byť vnútorný okraj pracovnej podlahy zabezpečený proti pádu osôb ochranným zábradlím vysokým najmenej 1 m alebo iným zabezpečením proti pádu.

3.7. Konštrukčné súčasti lešenia musia byť zaistené proti posunutiu alebo pootočeniu. Ukladajú sa tak, aby pracovná podlaha lešenia bola čo najtesnejšia

Inžinierske objekty - prípojky k objektu

Prípojka splaškovej kanalizácie

Splaškové vody od jednotlivých priestorov sú vyvedené z objektu do vonkajšej existujúcej vnútro areálovej kanalizácie.

Pri hĺbke výkopu $\geq 2,0$ m použiť príložné paženie, pri hĺbke výkopu $\geq 2,0$ m použiť záťažné paženie s rozopretím.

Upozornenie: Plyny, unikajúce z kanalizácie môžu byť otravné alebo výbušné. Vo výkope nepoužívať otvorený oheň, umožniť prirodzené vetranie výkopu, priestorov.

Zásady pre prípojky:

Výkop strojne, v mieste križovania ostatných vedení - v ich ochrannom pásme ručne. Šírka dna výkopu pre potrubia je min. 800 mm (svetlá šírka medzi systémovým pažením), v mieste revíznej šachty o 800 mm viac na každú stranu od základu šachty. Proti zasypaniu zamestnancov pracujúcich vo výkope, použiť systémové paženie príložné, ktoré má prečnievať hornú hranu výkopu o 15 cm.

V prípade výskytu podzemnej vody túto čerpať z výkopu a odviešť do vpuste verejnej kanalizácie. Vstup do výkopu a výstup z výkopu jednoduchým dreveným rebríkom oporným, umiestneným od zamestnanca vo výkope na vzdialenosť nie viac ako 20 m.

7. Vyhodnotenie neodstrániteľných nebezpečenstiev a neodstrániteľných ohrození.

Riešením bezpečnosti práce na úrovni predvýrobnej prípravy stavby sa aplikuje ustanovenie § 126 stavebného zákona, ktorými sú chránené osobitné záujmy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

V súvislosti s ustanovením § 53 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky 532/2002 Z.z. o všeobecných technických požiadavkách na stavby a požiadavky na technologické vybavenie stavieb, ktoré podľa zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci sa posudzuje, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci o čom vydá TI odborné stanovisko.

Súčasne zákon BOZP ukladá v § 18 ods. 5 stavebníkovi povinnosť na účely stavebného konania predložiť oprávnenej právnickej osobe na posúdenie projektovú dokumentáciu stavby podľa § 14 ods.1 písm. d), ktorá je vyhotovená v súlade s § 4, zákona 124/2006 Z.z.

Činnosť projektantov, konštruktérov a tvorcov pracovných postupov, ktorí v zmysle opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v predvýrobe podľa § 4 zákona BOZP zákona 124/2006 Z.z. musia vyhotoviť projekty, návrhy strojov alebo iných technických zariadení a pracovné postupy, ktoré sú určené na použitie v práci tak, aby vyhovovali požiadavkám na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V zmysle týchto povinností súčasťou projektov, návrhov strojov alebo iných technických zariadení a pracovných postupov musí byť vyhodnotenie neodstrániteľných nebezpečenstiev a neodstrániteľných ohrození, ktoré vyplývajú z navrhovaných riešení v určených prevádzkových a užívateľských podmienkach, posúdenie rizika pri ich používaní a návrh ochranných opatrení proti týmto nebezpečenstvám a ohrozeniam ako aj podľa ustanovenia § 8 ods. (1) písm. b) bod 8 Vyhlášky 453/2000 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona. Ďalej súčasťou projektov, návrhov strojov alebo iných technických zariadení a pracovných postupov musia byť informácie o ich bezpečnom umiestnení, inštalácii používaní, kontrole, údržbe a oprave.

Cieľom posúdenia projektovej dokumentácie stavby na TI je, chrániť bezpečnosť a zdravie osôb, zamestnancov a materiálnych hodnôt s ohľadom na zvýšené riziká vyplývajúce z používania pracovných prostriedkov (strojov, technických zariadení) a technológií vo všetkých odvetviach výrobnéj a nevýrobnéj sféry už v etape prípravy stavby v rámci všeobecných zásad prevencie v zmysle § 5 zákona 124/2006 Z.z. BOZP ako na nových stavbách s technologickým vybavením (§ 53 stavebného zákona), tak aj pri ich zmene v užívaní stavby.

Po posúdení projektovej dokumentácie stavby Technická inšpekcia, a.s. vydá odborné stanovisko a tento doklad prikladá stavebník stavebnému úradu k žiadosti o vydanie stavebného povolenia. Odborné stanovisko okrem prípadných zistených nedostatkov obsahuje aj upozornenie na plnenie požiadaviek predpisov, ktoré počas výstavby a pri užívaní stavieb a ich súčastí, pracovných priestorov, pracovných prostriedkov a technických zariadení môžu ovplyvniť stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Ide najmä o tieto upozornenia :

7.1. Technologické vybavenie stavieb musí podľa § 53 stavebného zákona spĺňať požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení. Technologické vybavenie stavieb, v ktorých sa vykonávajú pracovné činnosti býva často krát aj pracovným prostriedkom v zmysle § 2 nariadenia vlády č. 392//2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov.

Pracovné prostriedky tvoriace technologické vybavenie stavieb sú často klasifikované ako :

7.1.1. Vyhradené technické zariadenie podľa vyhlášky č. 508/2009 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení.

Dodávateľ stavby-technického zariadenia musí splniť podmienky na zaistenie, v zmysle citovanej vyhlášky, bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení. Objekt, ktorý bude dodávkou je zaradený z hľadiska el. vybavenia do skupiny „B“- vyššia miera ohrozenia.

Práce pri výrobe, montáži, prevádzke, obsluhu, opravách a údržbe a odborné prehliadky na tech. zariadení vykonáva iba osoba, ktorá spĺňa požiadavky predmetnej vyhlášky a je oboznámená so všeobecne záväznými právnymi predpismi na zaistenie bezpečnosti technických zariadení. Technické zariadenia skupiny „A“, „B“ sa považujú za vyhradené technické zariadenia. Dodávateľská dokumentácia musí obsahovať aj opatrenia pre prípad ohrozenia prírodnými živlami(záplavy, zosuvy pôdy apod.),ďalej opatrenia pri stavebných prácach za

prevádzky a súbehu prác, niekoľkých dodávateľov, ako aj opatrenia pri postupnom odovzdávaní stavieb a objektov do prevádzky a užívania.

Všetky vstupy na stavenisko, montážne priestory a prístupové cesty, ktoré k nim vedú, sa musia označiť bezpečnostnými značkami a tabuľkami so zákazom vstupu na stavenisko nepovolaným osobám. Oplotenie staveniska musí mať uzamykatel'né vstupy a výstupy.

Pred začatím staveniskovej dopravy a pri jej podstatnej zmene sa musia skontrolovať prejazdne profily komunikácií a prevádzkové podmienky. Nevyhovujúce komunikácie sa musia upraviť. Všetky otvory a jamy na staveniskách (pracoviskách) alebo komunikáciach, kde hrozí nebezpečenstvo pádu osôb, musia byť zakryté alebo ohradené. Zakrytie súvislým poklopom sa musí vykonať tak, aby ho nebolo možné pri prevádzke odstrániť alebo poškodiť.

7.1.2. Určené výrobky podľa zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky v znení neskorších predpisov.

7.1.3. Ak je technologické vybavenie stavieb vyhradeným technickým zariadením tlakovým, zdvíhacím, elektrickým a plynovým podľa § 14 zákona BOZP Technická inšpekcia, vykonáva prehliadky, riadi a vyhodnocuje ich skúšky. To znamená, že podľa § 11 vyhlášky č. 508/2009 Z. z. po ukončení výroby výroby, montáže a rekonštrukcie sa tieto podrobia pred uvedením do prevádzky overeniu, či zodpovedajú osvedčenej konštrukčnej dokumentácii. Tento úkon sa nazýva prvá úradná skúška a v prípade úspešnej skúšky sa vydá osvedčenie o prvej úradnej skúške.

7.1.4. Ak je technologické vybavenie stavby určeným výrobkom podľa § 9 zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody, podľa § 12 tohto zákona posudzuje zhodu takéhoto zariadenia notifikovaná (autorizovaná) osoba. V takomto prípade Technická inšpekcia, a. s. ako notifikovaná osoba NB číslo 1354 v rozsahu svojej notifikácie, ktorá zahŕňa strojové zariadenia, výťahy, kotly, tlakové nádoby, plynové spotrebiče, elektrické zariadenia, vydá inšpekčnú správu alebo certifikát o zhode.

7.1.5. Pracovné prostriedky (stroje, skupiny strojov - technologické linky, vyhradené technické zariadenia), stavby a ich súčasti je možné zamestnávateľom používať a prevádzkovať podľa § 13 ods. 3 a 4 zákona č. 124/2006 Z. z. len ak zodpovedajú predpisom na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

7.1.6. Pracovné prostriedky (stroje, skupiny strojov - technologické linky, vyhradené technické zariadenia), ktorých bezpečnosť závisí od podmienok ich inštalácie (montáže) na mieste používania je potrebné po ich nainštalovaní na mieste a pred ich uvedením do prevádzky (pred ich prvým použitím) skontrolovať podľa § 5 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 392/2006 Z. z. o čom sa vydá odborné stanovisko podľa § 14 ods. 1 písm. b) a d) zákona č. 124/2006 Z. z. Pretože nie všetky technologické zariadenia predstavujú reálne ohrozenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, uvádzame zoznam technologického vybavenia stavieb, v prípade ktorých skutočné ohrozenie vyžaduje posúdenie dokumentácie

7.2. Zoznam technologického vybavenia stavieb pracovnými prostriedkami

Technická inšpekcia, a. s. podľa zákona č. 124/2006 Z. z. posudzuje, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci o čom vydávajú odborné stanoviská. V súlade s § 2 uvedeného zákona s cieľom chrániť bezpečnosť a zdravie zamestnávateľov a zamestnancov vo všetkých odvetviach výroby a nevýroby sféry vzhľadom na riziká, ktoré v zmysle § 4 zákona môžu vyplývať z používania pracovných prostriedkov a technológií sa posudzuje projektová dokumentácia stavieb, ak ide o stavby s technickým zariadením zabudovaným do stavby zariadení sú uvedené v nasledovnom texte.

a) **pracovné prostriedky - stroje**, ktoré sú zostavené zo súčastí alebo častí, z ktorých aspoň jedna je pohyblivá, z príslušných pohonných jednotiek, ovládacích a silových obvodov a ostatných častí navzájom spojených na presne určené použitie, najmä na spracovanie, úpravu, dopravu alebo balenie materiálu, to znamená, že ide o

7.2.1 Stroje na zdvíhanie bremien

Stroje na zdvíhanie alebo premiestňovanie osôb

b) **pracovné prostriedky - skupiny strojov**, ktorými sú funkčne spojené súbory strojov usporiadané a ovládané ako integrovaný celok na presne určené použitie, najmä na spracovanie, úpravu, dopravu alebo balenie materiálu (tzv. technologické linky),

c) **pracovné prostriedky - vyhradené technické zariadenia** tlakové, zdvíhacie, elektrické a plynové podľa prílohy č. 1 vyhlášky č. 508/2006 Z. z., najmä:

- elektrické zariadenia v prostrediach s nebezpečenstvom výbuchu,
- elektrické zariadenia v objektoch určených na zhromažďovanie viac ako 250 osôb,
- elektrické zariadenia v priestoroch z hľadiska úrazu elektrickým prúdom osobitne nebezpečných, napr. tam, kde nebezpečenstvo úrazu el. prúdom zvyšuje pôsobenie vody na elektrické zariadenie alebo tam, kde elektrické zariadenie pracuje v kovových tesných priestoroch ap.,
- elektrické zariadenia v prostredí s trvalým vplyvom korozívnych látok alebo znečisťujúcich látok,
- kotly parné a kvapalinové s výkonom nad 50 kW (vrátane zariadení kotolní),
- plynové spotrebiče s výkonom jednotlivého zariadenia alebo so súčtom výkonov
- plynové rozvody, acetylénovody a všetky plynovody a prípojky vyhotovené z nekovových materiálov-okrem bytov a rodinných domov, pohyblivé schody a chodníky, potrubné vedenia (vodná para, horúca voda, vzduch), regulačné stanice plynu, regálové zakladače so stanovišťom obsluhy (riadené obsluhou), tlakové nádoby stabilné, výťahy, ktoré sú trvalou súčasťou budov a objektov, zariadenia technickej zábavnej činnosti, ktorými sa zdvíhajú osoby nad 1,5 m, zariadenia na výrobu elektrickej energie s menovitým výkonom väčším ako 3 MW, zariadenia na premenu elektrickej energie s výkonom nad 250 kVA vrátane, zdvíhacie zariadenia servisné na zdvíhanie vozidiel zdvíhacie rampy, plošiny, stojanové zdvíhaky, ktorými sa zdvíhajú bremená, zvisle posuvné brány s motorovým pohonom, žeriavy a zdvíhadlá, vrátane trvalých dráh žeriavov

d) **technológie**, zariadenia, systémy (napr. automatické systémy na manipuláciu a skladovanie materiálu, výrobkov, zariadení). Znamená to, že v uvedených prípadoch je z hľadiska opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení pri výstavbe aj pri budúcej prevádzke nevyhnutné, aby plnenie bezpečnostných požiadaviek riešených v projektovej dokumentácii stavby posúdila oprávnená právnická osoba Technická inšpekcia, a. s.

7.3. Dodávateľ stavebných prác musí v rámci dodávateľskej dokumentácie vytvoriť podmienky na zaistenie bezpečnosti práce. Súčasťou dodávateľskej dokumentácie je technologický alebo pracovný postup, ktorý musí byť k dispozícii na stavbe.

Podkladom pre spracovanie podrobného technologického postupu stavebných prác v nadväznosti na výrobnú činnosť je „Bezpečné pracovné postupy v tomto prípade IPR EBO 86800 nové objekty V2 č.SE/MNA-173.05" a POV a zároveň sa stanovujú základné podmienky a postupy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na vylúčenie alebo obmedzenie faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a

iných poškodení zdravia z práce a všeobecné zásady prevencie na IPR EBO86800 Nové objekty V2-optimalizácia...

7.4. Popis odbornej terminológie BOZP

Bezpečnosť práce - je stav pracoviska, ktorý poskytuje vysokú mieru istoty, že pri dodržiavaní pravidiel (bezpečnostných požiadaviek, technologických a pracovných postupov a pod.), platných pre príslušné pracovisko a pracovný proces a bez pôsobenia nepredvídateľných vonkajších vplyvov, bude vylúčená alebo znížená možnosť ohrozenia života a zdravia osôb, poškodenia alebo zničenia majetku.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci - je stav pracovných podmienok, ktoré vylučujú alebo minimalizujú pôsobenie nebezpečných a škodlivých činiteľov pracovného procesu a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov.

Bezpečnosť technického zariadenia - je stav technického zariadenia a spôsob jeho používania, pri ktorom nie je ohrozená bezpečnosť a zdravie zamestnanca; bezpečnosť technického zariadenia je neoddeliteľnou súčasťou bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. (Zákon č. 124/2006 Z.z.) **Bezpečnostné zariadenia** - technické alebo iné zariadenia (súčasť stroja alebo iného zariadenia), ktoré je určené na zaistenie alebo zvýšenie bezpečnosti pri práci.

Dodávateľ - osoba, alebo organizácia, ktorá zamestnávateľovi dodáva služby v súlade s dohodnutými podmienkami a okolnosťami.

Interné predpisy na zaistenie BOZP - sú aj pravidlá o BOZP vydané zamestnávateľom po dohode s príslušným orgánom inšpekcie práce, s príslušným orgánom na ochranu zdravia a so zástupcami zamestnancov.

Nebezpečenstvo - je stav alebo vlastnosť faktora pracovného procesu a pracovného prostredia, ktoré môžu poškodiť zdravie zamestnanca. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Neodstrániteľné nebezpečenstvo - je také nebezpečenstvo, ktoré podľa súčasných vedeckých a technických poznatkov nemožno vylúčiť ani obmedziť. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Neodstrániteľné ohrozenie - je také ohrozenie, ktoré podľa súčasných vedeckých a technických poznatkov nemožno vylúčiť ani obmedziť. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Nebezpečná látka - je látka, alebo zmes látok, ktoré na základe chemických, fyzikálnych alebo toxických vlastností jednotlivito alebo v kombinácii vytvárajú nebezpečenstvo.

Nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické prípravky pre život a zdravie ľudí a pre životné prostredie - sú výbušné látky a prípravky, oxidujúce látky a prípravky, mimoriadne horľavé látky a prípravky, veľmi horľavé látky a prípravky, horľavé látky a prípravky, veľmi jedovaté látky a prípravky, jedovaté látky a prípravky, škodlivé látky a prípravky, žieravé látky a prípravky, dráždivé látky a prípravky a iné.

Nebezpečná udalosť - je udalosť, pri ktorej bola ohrozená bezpečnosť alebo zdravie zamestnanca, ale nedošlo k poškodeniu jeho zdravia. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Nočná práca - je práca vykonávaná v čase medzi 22. hodinou a 6. hodinou (Zákonník práce).

Ohrozenie - je situácia, v ktorej nemožno vylúčiť, že zdravie zamestnanca bude poškodené. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Ochranné zariadenia - technické alebo iné zariadenia na zabránenie vzniku úrazov, prevádzkových nehôd alebo porúch technických zariadení.

OOPP - osobný ochranný pracovný prostriedok - je každý prostriedok, ktorý zamestnanec pri práci nosí, drží alebo inak používa vrátane jeho doplnkov a príslušenstva, ak je určený na ochranu bezpečnosti a zdravia zamestnanca (Nariadenie vlády č. 395/2006 Z.z.)

Organizačné opatrenia - spočívajú vo vhodnej úprave celého pracovného režimu a organizácie práce tak, aby sa vylúčilo alebo obmedzilo pôsobenie škodlivých alebo nepriaznivých vplyvov práce a pracovného prostredia. (vykonávanie analýzy rizík, resp. prehodnotenie existujúceho systému riadenia rizík.

Osobitné skupiny zamestnancov - sú tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode, dojčiacie ženy, mladiství a zamestnanci so zdravotným postihnutím. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Pracovisko - priestor, v ktorom zamestnanec alebo skupina zamestnancov vykonáva prácu podľa ustanovenia § 2 Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Pracovný úraz - je poškodenie zdravia, ktoré bolo zamestnancovi spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov (Zákonník práce).

7.5. Právne a ostatné predpisy na zaistenie BOZP - sú predpisy na ochranu života a predpisy na ochranu zdravia, hygienické predpisy a protiepidemické predpisy, technické predpisy, technické normy, dopravné predpisy, predpisy o požiarnej ochrane a predpisy o manipulácii s horľavinami, výbušnami, zbraňami, rádioaktívnymi látkami, jedmi a inými látkami škodlivými zdraviu, ak upravujú otázky týkajúce sa ochrany života a zdravia (Zákonník práce).

Prevencia - je systém opatrení plánovaných a vykonávaných vo všetkých oblastiach činnosti zamestnávateľa, ktoré sú zamerané na vylúčenie alebo obmedzenie rizika a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce, a určenie postupu v prípade bezprostredného a vážneho ohrozenia života alebo zdravia zamestnanca. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Riziko - je pravdepodobnosť vzniku poškodenia zdravia zamestnanca pri práci a stupeň možných následkov na zdraví. (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

Riziková práca - je pracovná činnosť zaradená podľa miery výskytu a hodnotenia zdravotných rizík, faktorov práce a pracovného prostredia a na základe zmien zdravotného stavu zamestnancov do tretej a štvrtej kategórie (Zákon č. 126/2006 Z.z.)

Technické opatrenia - spočívajú vo vhodnej úprave, udržiavaní objektov, pracovísk, strojov a zariadení v takom technickom stave, ktorý zaručuje ich bezpečnú prevádzku. Požadovaný stav sa dosahuje najmä pravidelnými odbornými prehliadkami a skúškami, pravidelnou údržbou, odstraňovaním nedostatkov, prispôbovaním strojov, zariadení a technológií novým poznatkom vedy, techniky apod. (rekonštrukcie zariadení, úprava technologického postupu, pravidelná technická diagnostika, nahrádzanie fyzicky namáhavých prác technickými prostriedkami, nahrádzanie škodlivých látok neškodnými, zvýšenie kvality prostriedkov osobnej ochrany a i.)

8. Povinnosti zamestnávateľa

Zamestnávateľ v rozsahu svojej pôsobnosti je povinný sústavne vytvárať podmienky pre bezpečnú a zdravotne nezávadnú prácu. Zamestnávateľ zodpovedá za plnenie úloh v oblasti BOZP v zmysle všeobecne platných legislatívnych predpisov.

Zabezpečovanie základných úloh a povinností v oblasti BOZP realizuje zamestnávateľ internými predpismi.

Zamestnávateľ je povinný určiť dostatočný počet odborných zamestnancov, ktorí sú s ním v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu na vykonávanie preventívnych a ochranných služieb, ktorými sú bezpečnostnotechnická služba a pracovná zdravotná služba.

Preventívne a ochranné služby sú odborné služby poskytované zamestnávateľovi, ktoré súvisia s výberom, organizovaním a vykonávaním odborných úloh pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, predovšetkým s prevenciou rizík vrátane psychosociálnych rizík a ochranou pred nimi.

Úlohy bezpečnostno-technickej služby vykonáva bezpečnostný technik a autorizovaný bezpečnostný technik a podľa potreby aj iný odborník na prevenciu a ochranu v špecifickej oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Úlohy pracovnej zdravotnej služby plnia odborní zdravotnícki pracovníci kvalifikovaní na výkon pracovnej zdravotnej služby.

Zamestnávateľ poskytne odbornému zamestnancovi, ktorý zabezpečuje výkon preventívnej a ochrannej služby dostatočný čas na plnenie odborných úloh pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý je nevyhnutný na zabezpečenie potrebných preventívnych a ochranných opatrení. Pri určovaní dostatočného času zamestnávateľ zohľadňuje veľkosť organizácie, počet zamestnancov, pracovné podmienky a rozsah, charakter a rozloženie nebezpečenstiev a z nich vyplývajúcich rizík.

Odborný zamestnanec preukazuje odbornú spôsobilosť dokladom o odbornej spôsobilosti.

8.1. Všeobecné povinnosti zamestnávateľa:

- vykonávať opatrenia so zreteľom na všetky okolnosti týkajúce sa práce a v súlade s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
 - zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti a dosiahnuté vedecké a technické poznatky,
 - zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziko a vypracovať písomný dokument o posúdení rizika pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami,
 - zabezpečovať, aby pracoviská, komunikácie, pracovné prostriedky, materiály, pracovné postupy, výrobné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov a na ten účel zabezpečovať potrebnú údržbu a opravy,
 - zabezpečovať, aby chemické faktory, fyzikálne faktory, biologické faktory, faktory ovplyvňujúce psychickú pracovnú záťaž a sociálne faktory neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov,
 - odstraňovať nebezpečenstvá a ohrozenia, a ak to podľa dosiahnutých vedeckých a technických poznatkov nie je možné, plánovať a vykonávať opatrenia na ich odstránenie alebo obmedzenie,
 - nahrádzať namáhavé a jednotvárne práce a práce v sťažených a zdraví nebezpečných alebo škodlivých pracovných podmienkach vhodnými pracovnými prostriedkami, pracovnými postupmi, výrobnými postupmi a zdokonaľovaním organizácie práce,
1. v priestoroch, kde sa používajú alebo skladujú nebezpečné látky alebo sa používajú technológie a zariadenia, pri ktorých zlyhaní môže dôjsť k ohrozeniu života a zdravia väčšieho počtu zamestnancov, iných fyzických osôb a k ohrozeniu okolia, a v priestoroch, kde sa nachádzajú osobitné nebezpečenstvá a nebezpečenstvá, ktoré môžu bezprostredne a vážne ohroziť život a zdravie zamestnancov, - prijať opatrenia na vylúčenie ohrozenia života a zdravia; ak to s ohľadom na dosiahnuté vedecké a technické poznatky nie je možné, prijať opatrenia na ich obmedzenie,
- vykonať nevyhnutné opatrenia na obmedzenie možných následkov ohrozenia života a zdravia a umožniť prístup do ohrozeného priestoru len nevyhnutne potrebným zamestnancom,
- zabezpečiť riadne a preukázateľné oboznámenie, výcvik a vybavenie zamestnancov podľa osobitných požiadaviek na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
2. určovať bezpečné pracovné postupy,
3. určovať a zabezpečovať ochranné opatrenia, ktoré sa musia vykonať, a ak je to potrebné, určovať a zabezpečovať ochranné prostriedky, ktoré sa musia používať písomne vypracovať koncepciu politiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci obsahujúcu zásadné zámery, ktoré sa majú dosiahnuť v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, a program realizácie tejto koncepcie, ktorý obsahuje najmä postup, prostriedky a spôsob jej vykonania; pravidelne ich vyhodnocovať a podľa potreby aktualizovať,
4. vydávať vnútorné predpisy, pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dávať pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
5. vypracovať a podľa potreby aktualizovať vlastný zoznam prác a pracovísk
- zakázaných tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám,
 - spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy,
 - zakázaných mladistvým zamestnancom,
1. viesť a uchovávať predpísanú dokumentáciu, záznamy a evidenciu súvisiacu s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci,
2. zaraďovať zamestnancov na výkon práce so zreteľom na ich zdravotný stav a schopnosti a na ich vek, kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť podľa právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a nedovoliť, aby vykonávali práce, ktoré nezodpovedajú ich zdravotnému stavu a schopnostiam a na ktoré nemajú vek, kvalifikačné predpoklady a doklad o odbornej spôsobilosti podľa právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

3. zabezpečiť posudzovanie individuálnych fyzických schopností zamestnanca pri ručnej manipulácii s bremenami,
 4. zabezpečiť vykonávanie zdravotného dohľadu vrátane preventívnych prehliadok v pravidelných intervaloch s ohľadom na charakter práce a na pracovné podmienky na pracovisku, ako aj vtedy, ak o to zamestnanec požiada,
 5. dbať na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci u
 - zamestnancov na odlúčených pracoviskách,
 - zamestnancov, ktorí pracujú na pracovisku sami,
 - osobitných skupín zamestnancov, predovšetkým vo vzťahu k špecifickým nebezpečenstvám, ktoré osobitne ovplyvňujú ich bezpečnosť a zdravie,
- A. poskytovať zamestnancom prestávky v práci z dôvodu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
 - B. nepoužívať pri prácach, pri ktorých sú zamestnanci vystavení zvýšenej možnosti vzniku úrazu alebo iného poškodenia zdravia, taký spôsob odmeňovania za prácu, ktorý by pri zvyšovaní pracovných výkonov mohol mať za následok ohrozenie bezpečnosti alebo zdravia zamestnancov.
 - C. vypracovať zoznam poskytovaných osobných ochranných pracovných prostriedkov na základe posúdenia rizika a hodnotenia nebezpečenstiev vyplývajúcich z pracovného procesu a z pracovného prostredia,
 - D. bezplatne poskytovať zamestnancom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, potrebné účinné osobné ochranné pracovné prostriedky a viesť evidenciu o ich poskytnutí,
 - E. udržiavať osobné ochranné pracovné prostriedky v používateľnom a funkčnom stave a dbať o ich riadne používanie.
 - F. Zamestnávateľ je povinný bezplatne
 - poskytovať zamestnancom pracovný odev a pracovnú obuv, ak pracujú v prostredí, v ktorom odev alebo obuv podlieha mimoriadnemu opotrebovaniu alebo mimoriadnemu znečisteniu, zabezpečovať zamestnancom podľa vnútorného predpisu pitný režim, ak to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, a poskytovať umývacie, čistiacie a dezinfekčné prostriedky potrebné na zabezpečenie telesnej hygieny. Zabezpečiť, aby zamestnanci iného zamestnávateľa, ktorí budú vykonávať práce na jeho pracoviskách a v jeho priestoroch, dostali potrebné informácie a pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci platné pre jeho pracoviská a priestory, vydať zákaz fajčenia na pracoviskách, na ktorých pracujú aj nefajčiari, a zabezpečiť dodržiavanie tohto zákazu, ako aj zákazu fajčenia na pracoviskách. starať sa o bezpečnosť a ochranu zdravia všetkých osôb, ktoré sa nachádzajú s jeho vedomím na jeho pracoviskách alebo v jeho priestoroch. Pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne oboznamovať každého zamestnanca
 - s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, so zásadami bezpečnej práce, zásadami ochrany zdravia pri práci, zásadami bezpečného správania na pracovisku a s bezpečnými pracovnými postupmi a overovať ich znalosť
 - s vyskytujúcimi sa a predvídateľnými nebezpečenstvami, ich účinkami na zdravie a s ochranou pred nimi,
 - so zákazom vstupovať do priestoru, zdržiavať sa v priestore a vykonávať činnosti, ktoré by mohli bezprostredne ohroziť život alebo zdravie zamestnanca.
 - oboznámiť zrozumiteľne a preukázateľne zamestnanca so zoznamom prác a pracovísk podľa zakázaných tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám; spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy; zakázaných mladistvým zamestnancom
 - oboznámenie vykonať pri prijatí zamestnanca do zamestnania, preložení na iné pracovisko, zaradení alebo prevedení na inú prácu, zavedení novej technológie, nového pracovného postupu alebo nového pracovného prostriedku.
 - poskytnúť zamestnancom a zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť vhodným spôsobom a zrozumiteľne potrebné informácie o

- nebezpečenstvách a ohrozeniach, ktoré sa pri práci a v súvislosti s ňou môžu vyskytnúť, a o výsledkoch posúdenia rizika,
- preventívnych opatreniach a ochranných opatreniach, ktoré zamestnávateľ vykonal na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ktoré sa vzťahujú všeobecne na zamestnancov a na nimi vykonávané práce na jednotlivých pracoviskách,
- opatreniach a postupe v prípade poškodenia zdravia vrátane poskytnutia prvej pomoci, ako aj o opatreniach a postupe v prípade zdolávania požiaru, záchranných prác a evakuácie,
- preventívnych opatreniach a ochranných opatreniach navrhnutých a nariadených príslušným inšpektorátom práce alebo orgánmi dozoru,
- pracovných úrazoch, chorobách z povolania a o ostatných poškodeniach zdravia z práce, ktoré sa vyskytli u zamestnávateľa, vrátane výsledkov zisťovania príčin ich vzniku a o prijatých a vykonaných opatreniach.
- Na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri práci v prípade vzniku bezprostredného a vážneho ohrozenia života alebo zdravia je po zohľadnení veľkosti organizácie, charakteru práce, charakteru nebezpečenstiev a veľkosti rizika povinný
 - vopred vykonať opatrenia a zabezpečiť prostriedky potrebné na ochranu života a zdravia zamestnancov a na poskytnutie prvej pomoci a na ten účel najmä
 - vopred vykonať opatrenia, aby sa zamestnanci mohli postarať o svoje zdravie a bezpečnosť, prípadne o zdravie a bezpečnosť iných osôb, a aby podľa svojich možností zabránili následkom tohto ohrozenia,
 - bezodkladne informovať o ohrození a o príslušných ochranných opatreniach všetkých zamestnancov, ktorí sú alebo môžu byť vystavení tomuto ohrozeniu,
 - bezodkladne vydať pokyny a zabezpečiť, aby zamestnanci mohli zastaviť svoju prácu, okamžite opustiť pracovisko a odísť do bezpečia,
 - nepožadovať od zamestnancov, okrem odôvodnených a výnimočných prípadov, aby pracovali alebo sa zdržiavali na pracovisku, na ktorom existuje také ohrozenie.
- 1. sústavne kontrolovať a vyžadovať dodržiavanie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci a bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov, najmä kontrolovať
 - stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení; na ten účel v intervaloch určených osobitnými predpismi zabezpečovať kontrolu, meranie a hodnotenie faktorov pracovného prostredia, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení,
 - či zamestnanec nie je v pracovnom čase pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a či dodržiava určený zákaz fajčenia v priestoroch zamestnávateľa,
 - činnosť zamestnanca na odlúčenom pracovisku a zamestnanca, ktorý pracuje na pracovisku sám,
 - riadne používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, ochranných zariadení a iných ochranných opatrení.
- 2. odstraňovať nedostatky zistené kontrolnou činnosťou (Zákon č. 124/2006 Z.z.)

8.2. Povinnosti vedúcich zamestnancov

Plnenie úloh zamestnávateľa v oblasti starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zabezpečujú vedúci zamestnanci na všetkých stupňoch riadenia v rozsahu úloh vyplývajúcich z ich funkcií.

Vedúci zamestnanci sú zodpovední za :

- vytváranie priaznivých pracovných podmienok pre nimi riadených zamestnancov a zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v rozsahu svojej pôsobnosti,
- riadenie a kontrolovanie dodržiavania bezpečnostných predpisov pri práci nimi riadených zamestnancov, kontrolovanie požívanie alkoholických nápojov a kontrolovanie pracoviska, strojov a zariadení z hľadiska spínania požiadaviek BOZP,
- zabezpečenie odstránenia zistených závad ako ja porúch a príčin porúch a havárií technických zariadení,

- zabezpečenie účasti novoprijatých zamestnancov na vstupnom školení BOZP a OPP a na vstupnej inštrukčnej na pracovnom mieste ako aj uvoľnenie zamestnancov na periodické, odborné školenia a skúšky a lekárske prehliadky v ich pracovnom čase,
 - 2. oboznámenie nimi riadených zamestnancov s ich úlohami, povinnosťami a právami,
 - prideľovanie práce zamestnancom, ktorá je dohodnutá v pracovnej zmluve, vydanie písomného opisu pracovných činností (náplň práce), ktoré patria do okruhu práce dohodnutej v ich pracovnej zmluve,
 - dodržiavanie pravidiel slušnosti a občianskeho spolužitia na pracovisku s cieľom vytvárať priaznivú pracovnú atmosféru, motivujúcu podriadených zamestnancov kvalitne plniť pracovné úlohy,
 - kontrolovanie dodržiavania predpisov BOZP dodávateľmi prác, ktorí vykonávajú činnosť na ich pracoviskách,
 - oboznámenie zamestnancov s politikou bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
 - zabezpečenie, aby nedochádzalo k porušovaniu pracovnej disciplíny a k neplneniu pracovných povinností, dodržiavanie zákazu prác a pracovísk pre ženy a mladistvé osoby,
- vypracovanie interných predpisov pre prevádzku, údržbu, opravy a obsluhu strojov a zariadení používaných na pracovisku a pre pracovné činnosti v oblasti BOZP, zabezpečenie vypracovania a vedenia dokumentácie strojov a zariadení, pokiaľ je predpísaná
- (prevádzkové denníky a pod.). bezpečnú a spoľahlivú prevádzku používaných strojov a zariadení a za zabezpečenie realizácie ich
- predpísaných odborných prehliadok a skúšok, používanie v prevádzke len takých pracovných nástrojov, náradia a pracovných pomôcok, ktoré
- zodpovedajú požiadavkám BOZP, vybavenie zamestnancov pracovnými nástrojmi, náradím, a pracovnými pomôckami, ktoré potrebujú
- k vykonávaniu svojej pracovnej činnosti a ochrane zdravia a oboznámenie zamestnancov s ich bezpečným používaním,
- nedovolenie vykonávať práce zamestnancovi, ktorý pre príslušnú prácu nemá potrebnú kvalifikáciu, odbornú a zdravotnú spôsobilosť, oboznámenie zamestnancov s možnými rizikami vyplývajúcimi z povahy práce, ktorú budú
- vykonávať a informovanie zamestnancov s ochrannými opatreniami pred ich pôsobením, vydávanie vhodných osobných ochranných pracovných prostriedkov ako aj potrebných
- hygienických, čistiacich a dezinfekčných prostriedkov, prípadne ochranných nápojov, vybavenie zamestnancov OOPP, ktoré zodpovedajú vyhláseným a vyhodnotením rizikám a za
- kontrolu, že sú tieto poskytnuté OOPP zamestnancami riadne používané,
- vybavenie pracovísk bezpečnostnými značkami, pokynmi a signalizáciou,
- realizáciu porád týkajúcich sa aj oblasti BOZP na pracovisku a využívanie námetov zamestnancov
- na zdokonaľovanie práce, zaistenie bezpečnostných a hygienických podmienok pre prácu neohrozujúcu život a zdravie
- zamestnancov.

8.3. Základné povinnosti zamestnancov

Zamestnanec aj zmluvná osoba je povinný :

- dodržiavať právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásady bezpečnej práce, zásady ochrany zdravia pri práci a zásady bezpečného správania na pracovisku a určené pracovné postupy, s ktorými bol riadne a preukázateľne oboznámený,
- spolupracovať so zamestnávateľom a zástupcom zamestnancov pre bezpečnosť v potrebnom rozsahu tak, aby im umožnil plniť povinnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a úlohy uložené príslušným inšpektorátom práce alebo orgánom dozoru,
- vykonávať práce, obsluhovať a používať pracovné prostriedky, materiály, nebezpečné látky a ostatné prostriedky v súlade s

- návodom na používanie, s ktorým bol riadne a preukázateľne oboznámený,
- poznatkami, ktoré sú súčasťou vedomostí a zručností v rámci získanej odbornej spôsobilosti,
- obsluhovať pracovné prostriedky a vykonávať činnosti s vyšším rizikom, ktoré ustanovujú osobitné predpisy, len ak má na ich obsluhu a vykonávanie osvedčenie alebo preukaz a ak je zamestnávateľom poverený na túto obsluhu alebo vykonávanie činnosti,
- náležite používať bezpečnostné a ochranné zariadenia, nevyrad'ovať ich z prevádzky a svojvoľne ich nemeniť,
- používať určeným spôsobom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky,
- dodržiavať zákaz vstupovať do priestoru, zdržiavať sa v priestore a vykonávať činnosti ustanovené osobitnými predpismi, ktoré by mohli bezprostredne ohroziť jeho život alebo zdravie,
- zúčastňovať sa na oboznamovaní a inom vzdelávaní zabezpečovanom zamestnávateľom v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a podrobiť sa overovaniu jeho znalosti,
- podrobiť sa lekárskeym preventívnym prehliadkam,
- oznamovať bez zbytočného odkladu vedúcemu zamestnancovi alebo podľa potreby bezpečnostnému technikovi, zástupcovi zamestnancov pre bezpečnosť, príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru tie nedostatky, ktoré by pri práci mohli ohroziť bezpečnosť alebo zdravie, najmä bezprostredné a vážne ohrozenie života alebo zdravia, a podľa svojich možností zúčastňovať sa na ich odstraňovaní,
- nepožívať alkoholické nápoje, omamné látky a psychotropné látky na pracoviskách a v priestoroch zamestnávateľa a v pracovnom čase aj mimo týchto pracovísk a priestorov, nenastupovať pod ich vplyvom do práce,
- podrobiť sa vyšetreniu, ktoré vykonáva zamestnávateľ alebo príslušný orgán štátnej správy, aby zistil, či zamestnanec nie je pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok; okruh zamestnancov zamestnávateľa a iných osôb oprávnených dať zamestnancovi pokyn, aby sa podrobil vyšetreniu, uvedie zamestnávateľ v pracovnom poriadku alebo vo vnútornom predpise, dodržiavať určený zákaz fajčenia na pracoviskách, zúčastňovať sa na rekondičných pobytoch.

8.4. Zástupca zamestnancov pre BOZP

V zmysle zákona č. 124/2006 Z.z. je zamestnávateľ povinný vymenovať jedného zamestnanca alebo viacerých zamestnancov za zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť. Jeden zástupca zamestnancov pre bezpečnosť u zamestnávateľa, ktorý vykonáva činnosti v zmysle zákona č. 124/2006 Z.z., môže zastupovať najviac 50 zamestnancov. U ostatných zamestnávateľov môže jeden zástupca zamestnancov pre bezpečnosť zastupovať viac ako 50 zamestnancov, ale nie viac ako 100 zamestnancov.

Výber zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť sa môže realizovať na základe návrhu príslušného odborového orgánu, zamestnaneckej rady alebo voľby zamestnancov, ak u zamestnávateľa nepôsobí odborový orgán alebo zamestnanecká rada.

Zamestnanca možno navrhnúť alebo zvoliť za zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť len s jeho písomným súhlasom.

8.5. Zástupca zamestnancov pre bezpečnosť je oprávnený:

1. vykonávať kontroly pracovísk a overovať plnenie opatrení z hľadiska zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
2. vyžadovať od zamestnávateľa informácie o skutočnostiach ovplyvňujúcich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci; tie môže prerokúvať s odborovou organizáciou alebo so zamestnaneckou radou, ktorá pôsobí u zamestnávateľa, a po dohode so zamestnávateľom aj s odborníkmi v danom odbore pod podmienkou, že sa nevyzradia utajované skutočnosti chránené osobitnými predpismi,
3. spolupracovať so zamestnávateľom a predkladať návrhy na opatrenia na zvýšenie úrovne bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

4. požadovať od zamestnávateľa odstránenie zistených nedostatkov; ak zamestnávateľ neodstráni nedostatky, na ktoré bol upozornený, je oprávnený dávať podnety príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru,
5. zúčastňovať sa na rokovaníach organizovaných zamestnávateľom týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vyšetrovania príčin vzniku pracovných úrazov, chorôb z povolania a ďalších udalostí podľa § 17 zákona č. 124/2006 Z.z. (t.j. udalostí týkajúcich sa pracovných úrazov, iných úrazov, chorôb z povolania, nebezpečných udalostí a závažných priemyselných havárií), merania a hodnotenia faktorov pracovného prostredia, zúčastňovať sa na kontrolách vykonávaných príslušným inšpektorátom práce alebo príslušným orgánom dozoru a od zamestnávateľa požadovať informácie o výsledkoch a záveroch týchto kontrol a plnení uložených opatrení, meraní a hodnotení,
6. predkladať pripomienky a návrhy príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru pri výkone inšpekcie práce alebo dozoru u zamestnávateľa.

Legislatíva

Nariadenie vlády č. 395/2006 Z.z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov v znení neskorších predpisov.

Nariadenie vlády č. 357/2006 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii pracovných činností a o náležitostiach návrhu na zaradenie pracovných činností do kategórií z hľadiska zdravotných rizík.

Vyhláška MPSVaR SR č. 147/2013 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností v znení neskorších predpisov.

Vyhláška č. 508/2009 Z.z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení v znení neskorších predpisov.

9. Návrh opatrení neodstrániteľných nebezpečenstiev a neodstrániteľných ohrození v prevádzkových podmienkach užívateľa.

Osobné ochranné pracovné prostriedky sú prostriedky určené na to, aby chránili zamestnancov pred rizikom ohrozenia života a zdravia pri práci.

Poskytované OOPP musia zodpovedať daným podmienkam pracoviska a ergonomickým požiadavkám vrátane osobných /fyzických a zdravotných/ dispozícií zamestnanca. Pri poskytovaní OOPP musia organizácie rešpektovať popri uvedených zásadách jednu rozhodujúcu, a to, že OOPP sa musia poskytovať vždy vtedy, ak to vyžaduje ochrana života a zdravia zamestnanca.

Nevyhnutným predpokladom bezpečného výkonu práce je poznanie možných ohrození. Poskytnutie daných informácií sa spravidla uskutočňuje predovšetkým v rámci školení a inštrukcií BOZP, či už vstupných, periodických alebo osobitých, podľa konkrétnych podmienok.

Mnohé práce a činnosti vyžadujú určitý vyšší stupeň odbornosti. Spravidla požiadavkou, aby sa zamestnanec podrobil osobitnej príprave končiacej sa overením odbornej spôsobilosti a vydaním príslušného oprávnenia /osvedčenia, preukazu/. Ide napr. o profesie kuričov, žeriavnikov, viazačov, vodičov motorových montérov, elektrikárov a pod.

Zákon a iné osobitné predpisy bližšie neriešia problematiku organizácie prvej pomoci. Podľa vyhlášky č. 126/2006 Z.z. zamestnávateľa udržiavajú zariadenia prvej pomoci na pracoviskách a to v rozsahu zodpovedajúcom povahe a stupňu ohrozenia a na tieto účely školia zamestnancov. V zmysle vyhlášky č. 126/2006 Z.z., o utváraní a ochrane zdravých životných podmienok musia pracovné priestory, stroje a zariadenia, technológia a organizácie práce, pracovné prostredie i ostatné pracovné podmienky chrániť zamestnancov pred škodlivými vplyvmi a pred nadmerným a neprirodzeným zaťažením ľudského organizmu.

Technologický postup musí riešiť:

- nadväzovať a súbež jednotlivých pracovných operácií,
- pracovný postup pre danú pracovnú činnosť,
- použitie strojov, zariadení a špeciálnych pracovných prostriedkov, pomôcok a pod.
- druhy a typy pomocných stavebných konštrukcií (lešení, podperných konštrukcií, plošín a pod,
- spôsob dopravy (zvislej a vodorovnej) materiálov vrátane komunikácií a skladovacích plôch.
- technické a organizačné opatrenia na zaistenie bezpečnosti pracovníkov, pracoviska a okolia,
- opatrenia na zabezpečenie staveniska(pracoviská) v čase, keď sa na ňom pracuje,

Pracovný postup musí obsahovať požiadavky na vykonanie stavebných prác pri dodržaní zásad bezpečnosti práce v zmysle Vyhlášky MPSVaR SR č. 147/2013 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činností"

Povinnosť kontroly sa spĺňa predovšetkým v každodennej riadiacej a kontrolnej činnosti zamestnancov.

Obsahom kontroly je kontrola zameraná na stav technickej prevencie. Ide najmä o vykonávanie pravidelných prehliadok, kontrol a odborných skúšok / revízií/ stavu technických zariadení osobitne VZT, meraní škodlivín na pracoviskách, ako sú hluk, prašnosť, chemické a iné škodliviny, kde síce bezprostredné ohrozenie nehrozí / napr. vrátnici, kuriči/, ale kde tiež treba dbať o bezpečnosť týchto zamestnancov. Zvýšenou pozornosťou zamestnávateľa týmto pracoviskám možno rozumieť rozličné technicko-organizačné opatrenia, ako napr. osobné kontroly vedúcich zamestnancov podľa konkrétnych podmienok, zavedenie systému spojenia a hlásenia medzi takýmito pracoviskami a riadiacim strediskom, utvorenie možnosti kontroly telefonickým spojením, signalizačným zariadením a pod. Dané otázky by mal riešiť zamestnávateľ s ohľadom na konkrétne prevádzkové podmienky vo svojich vnútorných predpisoch.

Zamestnávateľ musí zástupcom zamestnancov vytvoriť podmienky na plnenie ich úloh vyplývajúcich zo zákona. Ide najmä o ich vyškolenie či už priamo v organizácii alebo v oprávnených školiacich zariadeniach.

Ak na jednom pracovisku plnia úlohy zamestnanci viacerých zamestnávateľov alebo fyzické osoby oprávnené na podnikanie je spolupráca zamestnávateľov a týchto osôb pri prevencii, príprave a vykonávaní opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, koordinácia činností a vzájomná informovanosť súčasťou uzavretých zmlúv.

Zamestnávateľia, ktorých zamestnanci plnia úlohy na jednom pracovisku, sú povinní navzájom sa informovať najmä o možných ohrozeniach, preventívnych opatreniach na poskytnutie prvej pomoci, na vykonanie záchranných prác a na evakuáciu zamestnancov. Tieto informácie je každý zamestnávateľ povinný poskytnúť svojim zamestnancom a zástupcom zamestnancov.

Zamestnávateľ vykonávajúci montážne, opravárenské, stavebné, revízne a odborné práce pre iné fyzické osoby a právnické osoby na ich pracovisku dohodne s objednávateľom zabezpečenie a vybavenie pracoviska pre každý výkon práce. Práce sa môžu začať až vtedy, keď je pracovisko náležite zabezpečené a vybavené.

10. Osobitné požiadavky z hľadiska bezpečnosti pri práci

10.1 Každý zamestnanec musí vyhovovať podmienkam predpísanej zdravotnej, psychickej a odbornej spôsobilosti, ako aj spôsobilosti v oblasti BOZP v zmysle ustanovení príslušných predpisov pre pracovnú činnosť, ktorú bude vykonávať.

Preto je povinný včas a v stanovenom rozsahu absolvovať:

a) lekársku preventívnu prehliadku,

- b) psychologické vyšetrenie,
- c) školenie s overením z BOZP,
- d) teoretickú prípravu a výcvik,
- e) odbornú skúšku,
- f) overovanie odbornej spôsobilosti (AOP, periodické).

Vedúci pracovnej skupiny musí mať znalosť potrebnú pre činnosť bezprostredne nadriadeného zamestnanca.

10.2 Povinnosti zhotoviteľa

Zaistenie bezpečnosti pracovníkov pracovnej skupiny pri výkone ich prevádzkovej činnosti v PMO (priestor možného ohrozenia) musí byť vykonávané niektorým z nasledovných troch spôsobov:

- a) vedúcim pracovnej skupiny, ktorý v prípade potreby bezpečnosť pracovníkov pracovnej skupiny zaisťuje aj pomocou bezpečnostnej hliadky, ktorú stanoví
- b) strážením z dočasne zriadeného stanovišťa v spolupráci s vedúcim pracovnej skupiny v zmysle jeho povinností,
- c) systémom zabezpečenia automatického varovania.

Zamestnanci smú vstupovať len do tých priestorov a objektov, do ktorých majú platné oprávnenie na vstup (napr.: transformačná stanica, kotolňa, klimatizačná vzducho-technická miestnosť, ústredňa a pod.).

Zostavu pracovnej skupiny, jej vedúceho ako aj to, ktorý spôsob zaistenia bezpečnosti jej pracovníkov má určený, podľa konkrétnej situácie v daných podmienkach určí vedúci zamestnanec, ktorý pracovnú skupinu poveruje výkonom prác - vedúci práce zhotoviteľa diela (hl. stavbyvedúci).

Podmienky pohybu a práce v prevádzkovom priestore sú obzvlášť náročné na zachovanie bezpečnosti osôb

10.3 Zamestnancom a zmluvným osobám v prevádzkovom priestore je zakázané:

chvíľková nepozornosť, nedostatočná opatrnosť, či riskovanie môže za určitých okolností ohroziť zdravie alebo život zamestnancov a ostatných osôb.

Preto je im zakázané:

- a) vykonávať pracovnú činnosť, obsluhovať a používať pracovné prostriedky, materiály, nebezpečné látky a ostatné prostriedky v rozpore s:
 - aa) určenými pracovnými postupmi, s ktorými boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,
 - ab) návodom na ich používanie, s ktorým boli zrozumiteľne a preukázateľne oboznámení,
 - ac) poznatkami, ktoré sú súčasťou vedomosti a zručnosti v rámci získanej odbornej spôsobilosti,
- b) vykonávať pracovnú činnosť, ak pre jej výkon nemajú potrebnú vedomosť (nesplňajú stanovenú spôsobilosť) a nepoznajú zásady BOZP stanovené pre výkon takejto činnosti príslušným bezpečnostným predpisom,
- c) požívať alkoholické nápoje, ako aj iné omamné alebo psychotropné látky v pracovnom čase, na pracoviskách organizácie aj mimo pracovného času,
- d) odstraňovať alebo poškodzovať ochranné zariadenia na strojoch a strojových zariadeniach na pracoviskách (kryty, zábradlia, signalizačné a obdobné zariadenia a i.),
- e) fajčiť, ako aj používať otvorený oheň na miestach alebo v priestoroch, kde sa nachádzajú ľahko zápalné, horľavé a výbušné látky, ako aj pri uzavieracích otvoroch sudov a nádob, ale aj všade tam, kde je fajčenie zakázané,
- f) svojvoľne sa vzdialiť z obvodu pracoviska bez súhlasu zamestnanca, ktorý je oprávnený takýto súhlas dať (napr. bezprostredne nadriadený zamestnanec, priamy nadriadený zamestnanec a i.),
- g) pokračovať v práci po jej prerušení bez súhlasu zamestnanca, ktorý dal na prerušenie práce pokyn.

- Je zakázané svojvoľne zasahovať do elektrického zariadenia a ostatnej inštalácie (napr. vykonávať neodborné opravy poistiek a pod.), poškodzovať jeho kryty, tabuľky, ako aj izoláciu elektrického vedenia, vešať a ukladať na elektrické zariadenia (napr. rozvádzače a i.) akékoľvek predmety. Pred rozvádzačom musí byť dodržaný voľný priestor (minimálne 80 cm) a k rozvádzaču musí byť voľný prístup. Je zakázané ponechávať otvorené dverka od skriniek hlavných vypínačov, ako aj od ostatných skriniek elektrického rozvodu bez dozoru.
- Na stožiare elektrického vedenia, ako aj vo vnútri ich priehradovej konštrukcie je zakázané zavesovať alebo inak odkladať, či uschovávať predmety alebo materiál (okrem určených predmetov používaných predpísaným spôsobom zamestnancami elektrotechniky a energetiky na zabezpečenie prevádzky).
- Je zakázané približovať sa a dotýkať sa pretrhnutých a poškodených vodičov elektrického vedenia (holých vodičov alebo poškodených káblových vodičov) a iných poškodených elektrických zariadení (v okolí miesta, kde leží tento vodič, alebo je poškodené elektrické zariadenie môže vzniknúť na zemi až do vzdialenosti 20 m oblasť životu nebezpečného krokového napätia).
- V prípade zistenia vyššie uvedených poškodení a pretrhnutí vodiča je zamestnanec, ktorý tento stav zistí, povinný vykonať primerané opatrenia na zamedzenie nebezpečenstva po dobu trvania poruchy (napr. ohradením nebezpečného miesta, stálym dozorom a pod.). Tento zamestnanec je povinný zabezpečiť urýchléné upovedomenie o predmetnej poruche napr.: elektrodíspečera objektu, príslušné pracovisko rozvodu elektrického prúdu.
- V situácii, keď dôjde ku zraneniu osoby, zamestnanec, ktorý je svedkom takejto udalosti, alebo sa o nej dozvie, je povinný bezodkladne zabezpečiť pre postihnutú osobu poskytnutie prvej pomoci a prípad čo najskôr (ihneď), ak je toho schopný, oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému (prípadne priamemu nadriadenému) zamestnancovi, resp. nadriadenému zamestnancovi postihnutého zamestnanca.

10.4 Vedúci zamestnanci, v rozsahu svojich typových pozícií, sú tiež povinní vytvárať systém starostlivosti o BOZP a túto starostlivosť organizovať a zaisťovať (v zmysle vlastného plánu kontrolnej činnosti):

- a) previerkami pracovísk a zariadení,
- b) výkonom kontroly na dodržiavanie ustanovení bezpečnostných predpisov zamestnancami,
- c) výkonom kontroly správnej funkčnosti a správneho používania OOPP zamestnancami (zabezpečiť tiež vykonávanie údržby týchto prostriedkov a ich čistenie) a zabezpečovať odstraňovanie takto zistených nedostatkov.

Ak má zamestnanec vykonávať pracovnú činnosť, pre ktorú nie je pracovný postup (zásady BOZP pre bezpečný výkon tejto pracovnej činnosti) uvedený v tomto predpise a v ďalších súvisiacich normách a predpisoch, je vedúci zamestnanec, ktorý touto pracovnou činnosťou zamestnanca poveruje, zodpovedný za zabezpečenie náležitého a preukázateľného poučenia. Ak je pre výkon pracovnej činnosti požadovaná aj znalosť ustanovení ďalšieho bezpečnostného predpisu alebo súvisiacich noriem, je vedúci zamestnanec, ktorý touto pracovnou činnosťou zamestnanca poveruje, zodpovedný za zabezpečenie náležitého a preukázateľného poučenia ešte pred tým, než zamestnanec túto pracovnú činnosť začne vykonávať.

10.5 Povinnosti bezprostredne nadriadených zamestnancov

Bezprostredne nadriadený zamestnanec je, okrem dodržiavania všeobecných a ďalších povinností, ešte povinný:

- a) pri priamom riadení (keď je fyzicky prítomný) oboznámiť sa so stavom pracoviska pred začatím pracovnej činnosti (osobne pracovisko poprezeráť), informovať podriadených zamestnancov o technologickom a pracovnom postupe jednotlivých prác len v prípadoch, ak zamestnanec nebol preukázateľne poučený s bezpečným alebo technologickým pracovným postupom, a upozorniť ich na povinnosť dodržiavať zásady BOZP a bezpečných pracovných a technologických postupov. Ak tieto podmienky nie sú splnené, musí sa vykonať preukázateľné poučovanie z BOZP denne.
- b) pri riadení manipulácie s bremenami vždy informovať podriadených zamestnancov o technologickom a pracovnom postupe jednotlivých prác a vyzvať ich na dodržiavanie zásad BOZP,

- c) pri odlúčených pracoviskách spracovať plán kontrolnej činnosti BOZP,
- e) preukázateľne (zápisom napr. v „Záznamníku BOZP“) oboznámiť podriadených zamestnancov so zistenými mimoriadnosťami a nedostatkami, ako aj s vyskytnutými sa prekážkami na pracovisku (napr. následok: vykonávanej rekonštrukcie zariadení, stavebnej činnosti a pod.), ktoré môžu ohroziť ich bezpečnosť, a upozorňovať ich na mimoriadnosti, ako napr. postup práce odlišný od technologických postupov, s ktorými boli zamestnanci oboznámení a i.,
- f) pohovorom so zamestnancami zisťovať, či títo nastupujú do práce odpočinutí a v triezvom stave; pri podozrení z požitia alkoholických nápojov alebo omamných či psychotropných látok, neodkladne zabezpečiť zistenie, či zamestnanec nie je pod vplyvom takejto látky, ako aj vykonať opatrenie v prípade, ak je výsledok zistenia pozitívny,
- h) vyzývať podriadených zamestnancov ku zvýšenej ostražitosťi vzhľadom na vzniknutú situáciu, akou je napr.: výrazné zhoršenie počasia a s ním súvisiaca znížená viditeľnosť (napr.: snehová fujavica, hmla, hustý dážď a pod.), prerušenie prác vo výškach v zmysle Vyhlášky MPSVR SR č. 147/2013 Z. z., alebo príchod na miesto, z ktorého je obmedzený rozhľad a i.,
- i) od podriadených zamestnancov vyžadovať dodržiavanie ustanovení bezpečnostných predpisov, pracovnú disciplínu, toto kontrolovať a zabezpečovať odstraňovanie zistených nedostatkov a z týchto nedostatkov vyvodzovať primerané závery,
- j) odovzdať so súhlasom vedúceho zamestnanca dozor nad jemu zverenými zamestnancami zamestnancovi so zodpovedajúcou kvalifikáciou a zdravotnou spôsobilosťou vtedy, keď sa musí vzdialiť z pracoviska a vykonať zápis o tomto odovzdaní napr. v Záznamníku BOZP s podpisom obidvoch,
- k) zabezpečiť, aby zamestnanci nezotrvali v miestach, pokiaľ nie sú vykonané dostatočné bezpečnostné opatrenia,
- l) kontrolovať zamestnancov, či v priestoroch používajú určené prístupové cesty; dbať na bezpečný stav prístupových ciest na pracovisko v rozsahu svojich typových pozícií,
- m) kontrolovať, či zamestnanci pri výkone činností používajú predpísané OOPP (ich správne používanie, dobrý a použiteľný stav a výkon ich pravidelnej údržby), vyžadovať ich správne používanie a zabezpečovať ich potrebnú údržbu,
- n) zamestnancom určiť bezpečné miesto odpočinku cez pracovnú prestávku a nepripustiť, aby zamestnanci opúšťali určené pracovisko alebo miesto odpočinku bez povolenia, a vždy určiť smer cesty tam aj späť,
- o) nedovoliť, aby tehotné ženy a mladiství zamestnanci vykonávali práce, ktoré majú zakázané (podľa platného "Zoznamu prác a pracovísk zakázaných tehotným ženám a mladistvým zamestnancom") a aby sa zdržiavali na pracoviskách pre nich zakázaných,
- p) po ukončení práce zabezpečiť uvedenie pracoviska do takého stavu, aby nebola ohrozená bezpečnosť osôb; ak je to potrebné (napr. nedokončené výkopové práce), je povinný pracovisko zabezpečiť v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov tak, aby nemohlo dôjsť k úrazu (ohradiť, zadebniť, označiť a pod.), a za tmy vždy a pri zníženej viditeľnosti aj cez deň ich osvetliť,
- r) pri vzniku pracovného úrazu zabezpečiť jeho bezodkladné (ihneď) ohlásenie vedúcemu pracoviska, kde k úrazu došlo (resp. vedúcemu zmeny, napr. majstrovi, výpravcovi a pod.); osobne sa zúčastniť vyšetrovania prípadu a spísania záznamu o tomto úraze,
- s) pri náhlom vysypaní alebo vypadnutí nákladu z dopravného prostriedku zabezpečiť jeho urýchléné odstránenie; ak tak nie je možné urobiť, treba bezodkladne upovedomiť o tejto skutočnosti svojho nadriadeného zamestnanca, a pokiaľ nebude takáto prekážka odstránená, zabezpečiť vykonanie opatrenia na vylúčenie vzniku úraz, ale aj vzniku ohrozenia prevádzky (bezpečnostné označenie - ohradenie, počas tmy a počas zníženej viditeľnosti osvetlenie),

Zamestnanci sú povinní, v rámci svojich možností, udržiavať pracovné prostredie v čistote a v poriadku.

10.6 OZNAČENIA NA ZAISTENIE BOZP

Pre dosiahnutie primeranej pracovnej pohody zamestnancov je najdôležitejšie zaistenie ich osobnej bezpečnosti - účinná a dostatočná ochrana proti úrazom a iným poškodeniam ich zdravia. Jednou z osvedčených proti úrazových prevencií je bezpečnostné a zdravotné označenie, ktorým je označovaný nebezpečný stav pracovísk, priestorov, stavieb, strojov, dopravných prostriedkov, technických zariadení a takých miest a zariadení, kde je zvýšené úrazové riziko a ktorý stav nemožno zmeniť technickým opatrením a kde ani iným spôsobom nemožno nebezpečenstvo a riziko odstrániť.

Bezpečnostné a zdravotné označenie je určené príslušnými bezpečnostnými predpismi, a v súlade s nimi sa vykonáva:

- a) bezpečnostnými farbami,
- b) bezpečnostnými značkami,
- c) označením prekážok, nebezpečných miest a komunikácií,
- d) svetelným označením,
- e) akustickými signálmi,
- f) slovnou komunikáciou,
- g) ručnými signálmi.

Za včasné a správne vykonanie bezpečnostného označenia nebezpečného stavu pracovísk a miest so zvýšeným rizikom vzniku úrazu alebo iného poškodenia zdravia, v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov, zodpovedá zamestnanec, ktorý je za stav dotknutého pracovného prostredia a za prevádzku v ňom zodpovedný v rozsahu povinností vyplývajúcich mu z jeho typovej pozície.

Zamestnanci sú povinní predmetné bezpečnostné označenie rešpektovať a riadiť sa jeho významom.

Bezpečnostné označenie nenahrádza technické opatrenie (kryty, zábradlie a pod.) uložené bezpečnostnými predpismi, ako ani technické opatrenie nariadené orgánmi inšpekcie práce.

10.7 OSOBNÉ OCHRANNÉ PRACOVNÉ PROSTRIEDKY

OOPP je každý prostriedok, ktorý zamestnanec pri práci nosí, drží alebo inak používa vrátane jeho doplnkov a príslušenstva, ak je určený na ochranu bezpečnosti a zdravia zamestnanca.

Vedúci zamestnanec, ktorý zodpovedá za zabezpečenie prídelených OOPP podriadeným zamestnancom, zodpovedá aj za patričné zrozumiteľné oboznámenie sa týchto zamestnancov s nebezpečenstvami, pred ktorými ich používanie OOPP má chrániť, ako aj za ich súčasné primerané poučenie o správnom používaní pridelených OOPP (je žiaduce, aby na pracoviskách boli zamestnancom voľne k dispozícii zrozumiteľné návody na používanie OOPP a zoznam k ich poskytovaniu), a ak je to potrebné, resp. výrobcom OOPP nariadené, zodpovedá aj za vykonanie praktického školenia.

Každý zamestnanec je povinný pridelené OOPP používať len na určené účely v rámci plnenia pracovných úloh, len pri výkone pracovnej činnosti pre zamestnávateľa, a to iba určeným spôsobom (v súlade s pokynmi na ich používanie) a po celý čas trvania nebezpečenstva.

Ak pri používaní OOPP vznikne stav, ktorý znemožní jeho používanie (napr.: dôjde k jeho poškodeniu, nemá potrebné funkčné - ochranné vlastnosti, nedostatočne umožňuje vykonávať pracovné úkony), zamestnanec je povinný túto skutočnosť oznámiť svojmu priamemu nadriadenému zamestnancovi, ktorý je povinný zabezpečiť riešenie vzniknutej situácie.

Príslušný nadriadený zamestnanec je povinný zabezpečiť, aby OOPP bol zamestnancovi prístupný vždy v prípade potreby, a taktiež zabezpečiť zamestnancovi z jeho pracovného miesta ľahkú a bezpečnú dostupnosť OOPP určených na mimoriadne situácie (najmä na ochranu dýchacích ciest).

Vedúci zamestnanec zodpovedný za bezpečnosť zamestnancov a prevádzky na ním riadenom pracovisku je povinný, v súlade s ustanoveniami príslušných predpisov, zabezpečiť poskytnutie príslušných OOPP zodpovedajúcich ohrozeniu aj ďalším osobám, ktoré s jeho vedomím vstupujú a zdržiavajú sa na pracovisku a ktoré sú vystavené vplyvu nebezpečných alebo škodlivých faktorov pracovného prostredia (ako napr. osoba vykonávajúca kontrolu, návšteva a pod.).

10.8 PRACOVNÉ PROSTRIEDKY - NÁRADIE A NÁSTROJE

Požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri používaní pracovných prostriedkov - náradia a nástrojov sú stanovené príslušnými bezpečnostnými predpismi.

Pracovné prostriedky - náradie, nástroje smú používať len tí zamestnanci, ktorí sú preukázateľne oboznámení v príslušnom rozsahu a ktorí zároveň spĺňajú k používaniu pracovných prostriedkov - náradia, nástrojov týmito predpismi stanovené podmienky. Za splnenie týchto podmienok zodpovedá vedúci zamestnanec, z ktorého príkazu bude služobne podriadený zamestnanec používať pracovný prostriedok - náradie, nástroj.

V súvislosti so zaobchádzaním s pracovným prostriedkom - náradím, nástrojom (jeho používanie pri výkone pracovnej činnosti, ako aj každá manipulácia s ním) je zamestnanec povinný:

- a) pracovný prostriedok - náradie, nástroj používať tak, aby neohrozil bezpečnosť svoju, bezpečnosť ďalších osôb a ani bezpečnosť prevádzky,
- b) ak zistí poškodenie (každé), či nejaký iný nedostatok (napr. porucha a pod.) pracovného prostriedku - náradia, nástroja, prestať ihneď s týmto pracovať a toto poškodenie ihneď oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi a ďalej sa riadiť jeho pokynmi,
- c) po ukončení použitia pracovného prostriedku - náradia, nástroja stav tohto skontrolovať a každé zistené poškodenie alebo iný nedostatok oznámiť svojmu bezprostredne nadriadenému zamestnancovi a ďalej sa riadiť jeho pokynmi.

10.9 POBYT V PRIESTOROCH

Prístupové cesty určuje vedúci pracoviska. Prístupové cesty musia byť určené v spolupráci s vedúcim každého ďalšieho pracoviska, cez ktoré majú byť tieto prístupové cesty určené. Dotyčný vedúci pracoviska, ktorý prístupové cesty určí, zodpovedá aj za zapracovanie ich popisov do miestneho predpisu, ako aj za preukázateľné oboznámenie sa s týmito cestami jemu podriadených zamestnancov a zamestnancov a osôb uvedených v ďalšej časti tohto článku vždy:

- a) keď dochádza (keď došlo) ku zmene smeru prístupovej cesty (napr.: jej presmerovanie, obchádzka a pod.),
- b) keď dochádza (keď došlo) ku zmene priechodnosti alebo kvality prístupovej cesty (napr.: jej zúženie, zníženie jej priechodnosti, vzniknuté mimoriadnosti ako vyskytnuté prekážky ohrozujúce bezpečnosť osôb - výkopy a pod.
- c) keď dochádza (keď došlo) ku zmene miesta pracoviska.

Oboznámenie zamestnancov s prístupovými cestami na pracovisko sa zaznamená do Záznamníka BOZP vedeného na príslušnom pracovisku.

Ak ide o dočasné pracovisko, popis prístupových ciest dotyčný vedúci pracoviska (podľa prvého odseku tohto článku) do miestneho predpisu neuvádza, ale tento popis uvedie do svojho Záznamníka BOZP spolu so zápisom o preukázateľnom oboznámení sa s týmito cestami vyššie uvedených zamestnancov (osôb).

Pri používaní ciest a iných komunikácií v priestoroch musia zamestnanci dodržiavať pravidlá cestnej premávky [A25], ako aj príslušné ustanovenia miestnych predpisov platných pre používanie ciest a iných komunikácií na konkrétnych pracoviskách a v konkrétnych priestoroch.

10.10 Zamestnanci pri chôdzi a zotrvaní v prevádzkovom priestore sú povinní:

pri nevyhnutnej chôdzi musia byť obzvlášť ostražití a pozorní, venovať zvýšenú pozornosť možným prekážkam a možnému nebezpečenstvu (najmä pri búracích prácach).

Počas tmy, počas zníženej viditeľnosti a na mieste s obmedzeným rozhľadom je chôdza v prevádzkovom priestore dovolená iba zamestnancom, ktorých pobyt a chôdza v prevádzkovom priestore sú pre riadny a bezpečný chod prevádzky nevyhnutné (napr.: pracovná činnosť určených zamestnancov).

Zamestnanci, ktorí v prevádzkovom priestore nepracujú, a zamestnanci, ktorých pracovná činnosť nevyža-

duje vstup do tohto priestoru, sú povinní používať pre chôdzu v priestoroch len cesty verejne prístupné, resp. príslušné prístupové cesty.

10.11 Používanie komunikácií na prevádzku cestných vozidiel a motorových vozíkov

V priestoroch areálu NR SR je pre jazdu cestných vozidiel a príp. stavebných strojov, motorových vozíkov a pod. dovoľené používať len komunikácie vyhradené pre cestné vozidlá určené miestnym predpisom za podmienok a len s platným „Povolením pre vjazd cestných vozidiel do priestorov stavby, za podmienky, že vodiči týchto vozidiel budú dodržiavať, okrem iného, ustanovenia príslušných predpisov platných pre technický stav týchto vozidiel, pre ich prevádzkovanie a pre ich vedenie, ako aj ustanovenia miestnych predpisov platných pre používanie komunikácií a iných ciest na konkrétnych pracoviskách a v konkrétnych priestoroch.

Pri jazde a činnostiach mimo pozemných komunikácií sa vodič musí správať disciplinovane a ohľaduplne, prispôbiť svoje správanie stavu a povahe terénu, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať.

Vodič ďalej:

d) nesmie zastavovať a stáť na mieste, kde vozidlo prekáža z hľadiska bezpečnosti prevádzky, bezpečnosti práce a technických zariadení alebo je ohrozené prácou vykonávanou v jeho blízkosti, povahou terénu alebo vedením vysokého napätia,

e) musí v prípadoch, ak to vyžadujú okolnosti, najmä nedostatočný rozhľad, zaistiť bezpečný pohyb vozidla, predovšetkým cúvanie a otáčanie pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby; ak túto osobu stratí z dohľadu, je povinný ihneď zastaviť,

f) musí počas takéhoto pohybu, predovšetkým cúvania v prípade, ak nemá dostatočný spätný výhľad z vozidla a cúvanie nie je zabezpečené pomocou spôsobilej a náležite poučenej osoby, používať zvukový výstražný signál,

g) musí pred opustením vozidla vykonať také opatrenia, aby vozidlo nemohlo ohroziť bezpečnosť osôb a technických zariadení,

h) môže tlačiť vozidlo motorickou silou len pomocou ťažnej tyče, ktorá je na vozidlách zaistená,

i) musí pri vlečení vozidla dodržiavať ustanovenia osobitných predpisov,

j) smie vchádzať k pieskovým jamám, skládkam, staveniskám a podobným miestam len vtedy, ak je povrch terénu k nim dostatočne široký, pevný a zjazdový.

10.12 Manipulácia s bremenami

Manipuláciou s bremenom sa rozumie najmä dvíhanie, nakladanie, premiestňovanie (nesenie, vезenie, tlačenie, ťahanie a iné), vykladanie, ukladanie, podopieranie, skladovanie bremena alebo iné pohybovanie s bremenom.

Ručná manipulácia s bremenom sa vykonáva prednostne s použitím pracovných pomôcok, ktorými sú sochory, lyžiny, mŕstiky, vrátky, navijaky a iné pracovné prostriedky. Tieto pracovné prostriedky musia byť vhodne dimenzované a v dobrom stave, zakotvené proti sklúznutiu alebo preklopeniu.

Zásady pre manipuláciu s bremenami (napr.: v základných požiadavkách na zaistenie BOZP a technických zariadení, pri stavebnej činnosti, pri ručnej manipulácii a iné), ako aj požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci s nimi sú stanovené príslušnými bezpečnostnými predpismi.

Minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky pre ručnú manipuláciu s bremenami sú stanovené príslušným bezpečnostným predpisom Nariadenie vlády SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami.

V súlade s ustanoveniami bezpečnostných predpisov, je vedúci zamestnanec povinný zabezpečiť jemu zvereným zamestnancom, ktorí majú vykonávať manipuláciu s bremenami, ešte pred začiatkom tejto manipulácie vykonanie primeraného zaškolenia, oboznámenia sa s pracovným postupom a použitím osobných ochranných pracovných prostriedkov a mechanizačných prostriedkov podľa druhu a spôsobu manipulácie, so

zdravotnými rizikami, ktorým môžu byť pri nesprávnej manipulácii vystavení vzhľadom na povahu bremien, mechanizačných prostriedkov, prepravných pomôcok, ako aj vzhľadom na povahu priestoru, v ktorom budú zamestnanci s bremenami manipulovať (napr.: nakládka bremien na dopravné prostriedky a vykládka z nich, manipulácia so špeciálnymi bremenami, ako aj s bremenami na trati a pod.). Zamestnávateľ, ktorý nevylúčil ručnú manipuláciu s bremenami, je povinný zabezpečiť, aby táto manipulácia bola pre zamestnancov čo najbezpečnejšia a s najmenším rizikom poškodenia zdravia.

Zamestnanci, ktorí organizujú, riadia a vykonávajú manipuláciu s bremenami, sú povinní okrem iného dodržiavať najmä nasledovné všeobecné zásady:

- a) manipulácie vykonávať v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov, pričom dbať na bezpečnosť svoju, svojich spolupracovníkov, ako aj na bezpečnosť osôb, ktoré sa v blízkosti manipulácie nachádzajú,
- b) pri manipuláciách, pri ktorých je to určené používať predpísané OOPP,
- c) venovať zvýšenú opatrnosť pri ostrých hranách a hrotoch bremien, dopravných a mechanizačných prostriedkov, či nakladacích a vykladacích pomôcok, ako aj pri klincoch vyčnievajúcich z dosák, pri rozštiepených doskách, pri drôtoch a podobných možných zdrojoch úrazu,
- d) neprekročiť maximálnu hmotnosť bremena stanovenú príslušným bezpečnostným predpisom na osobu (pri ručnej manipulácii) a neprekročiť stanovenú nosnosť mechanizačného, či dopravného prostriedku,
- e) priblíženiu alebo dotyku s časťami trakčného vedenia pod napätím, k ich nedovolenému prieniku do priestoru ohrozenia a k inému možnému ohrozeniu bezpečnosti osôb (vysoké alebo dlhé sú tie predmety, ktoré svojou dĺžkou alebo výškou sťažujú vlastnú manipuláciu a môžu vytvoriť ohrozenie bezpečnosti osôb či prevádzky),
- f) vrstviť na seba len do bezpečnej výšky, zabezpečiť ich proti zosuvu, pádu, rozvaleniu, prevrhnutiu a pod.; tieto neodoberať zo spodnej vrstvy, aby nedošlo ku zrúteniu skládky,
- g) aj pri iných činnostiach odkladať tak, aby neohrozovali bezpečnosť osôb a bezpečnosť prevádzky,
- h) dbať na dodržiavanie čistoty a poriadku v skladiskách, v úložných priestoroch, na rampách, na manipulačných priestranstvách, ako aj všade tam, kde je vykonávaná manipulácia s bremenami.

Zamestnanci pri vykonávaní manipulácie s bremenami pomocou mechanizačných prostriedkov a v jej súvislosti sú povinní, okrem iného, dodržiavať aj nasledovné zásady:

- a) v rámci svojich povinností sa starať o vyhovujúci prevádzkový stav zverených mechanizačných a dopravných prostriedkov, nakladacích, vykladacích a ostatných pomôcok určených na manipuláciu s bremenami, aby pri manipulácii s bremenami nedošlo k ohrozeniu bezpečnosti osôb alebo prevádzky,
- b) mechanizačné a dopravné prostriedky používať podľa návodu výrobcu v súlade s príslušnými bezpečnostnými predpismi, napr. [B14, B16] a miestnymi predpismi,
- c) na viazanie bremena musia byť použité iba predpísané, nepoškodené a po preskúšaní označené, bezpečné viazacie prostriedky (pred uviazaním bremena tieto musí viazač prekontrolovať),
- d) pred zdvihom bremena a pred ďalšou manipuláciou s ním bremeno upevniť a zabezpečiť tak, aby nemohlo dôjsť k jeho pádu, prípadne k pádu jeho časti,
- e) nikto sa nesmie zdržiavať pod visiacim a pod dopravovaným bremenom, ani v jeho blízkosti; k bremenu sa možno priblížiť až po jeho ustálení na mieste, kde bude osadené alebo zložené,
- f) je zakázané na zavesené bremeno vstupovať alebo ukladať naň, do neho pracovné náradie a materiál, alebo iné predmety, g) pri vyťahovaní a spúšťaní bremien musia zamestnanci odstúpiť na miesto, kde nebude ohrozená ich bezpečnosť pri prípadnom pretrhnutí lana, reťaze alebo pri podobných nebezpečných stavoch,
- h) pri odoberaní dielcov zo skládky alebo dopravného prostriedku sa zostávajúce dielce musia vždy zabezpečiť proti preklopeniu alebo zosunutiu,
- i) pred uviazaním musí dielce i závesné oká (háky, skrutky a pod.) prehliadnuť viazač. Viazacie prostriedky sa musia v zime očistiť od snehu a námrazy. Je zakázané zdvíhať zasypané, upevnené, primrznuté alebo prilepené bremená vytrhovaním a odtrhovaním, pokiaľ nemožno zistiť bezpečne silu k tomu potrebnú alebo ak zariadenie nie je vybavené preťažovacou poistkou,

j) bremeno sa nesmie uväzovať alebo zavesovať na miestach, z ktorých by sa mohlo vyšmyknúť, alebo kde by sa mohol vzájomne poškodiť viazací alebo závesný prostriedok a bremeno. Ostré hrany bremena, ktoré by mohli poškodiť viazací prostriedok, sa musia vhodným spôsobom chrániť,

k) pred vlastným zdvihom bremena sa musí preveriť bezpečnosť zavesenia bremena jeho naddvihnutím a skontrolovať spôsob zavesenia bremena a závesných prostriedkov. Až po tejto kontrole môže byť daný pokyn na zdvíhanie,

l) zamestnanec, ktorý upevnil bremeno, riadi jeho zdvih až do úrovne miesta, kde bude uložené. Ďalší pokyn na pohyb bremena nad úroveň osadenia a na osadenie bremena dáva určený zamestnanec montážnej čaty,

m) ak dopravu bremena, jeho celú dráhu z miesta uviazania na miesto osadenia alebo uloženia nemôže sledovať zamestnanec, ktorý bremeno uviazal, musí sa m edzi ním, žeriavnikom a zamestnancom, ktorý bude bremeno osadzovať alebo u kladať, určiť spôsob dorozumenia sa,

n) určený zamestnanec montážnej čaty sa musí vždy presvedčiť o správnom osadení bremena,

o) ak pri doprave bremena na miesto montáže nemožno dosiahnuť jeho plynulý pohyb, bremeno sa musí viesť pomocnými lanami,

p) pomocnými lanami sa môžu bremená viesť len z bezpečného a pevného miesta. Laná sa musia upevniť spôsobom vylučujúcim ohrozenie zamestnanca pri ich odopínaní. Pomocné lano sa nesmie omotať, alebo inak upevniť na častiach tela zamestnanca,

q) pri zdvíhaní dielcov pomocou čapov sa závesné laná musia rozoprieť rozperou, aby pri zdvihu časť dielca (hlava stĺpa) voľne prešla medzi lanami závesu. Čap musí byť stále vo vodorovnej polohe a zabezpečený proti vypadnutiu.

10.14 Pri manipulácii s bremenami je zakázané:

a) vstupovať a zdržiavať sa pod dopravovaným (zaveseným, uchytaným a pod.) bremenom a v jeho blízkosti,

b) vkladáť ruky pod bremená, ktoré nie sú zabezpečené proti neočakávanému dopadnutiu na zem,

c) zhadzovať bremená z výšky na zem (na podlahu a pod.), ako aj odoberať bremená zo spodnej vrstvy,

d) ukladať bremená do výšky vyššej ako dovoľuje príslušný predpis, oválneho tvaru, napr. rúry, stĺpy, guľatina a pod.),

e) zabezpečovať bremená ľudskou silou proti pádu alebo proti rozvaleniu,

f) používať poškodené alebo chybné pomôcky určené na manipuláciu s bremenami,

g) vstupovať do nebezpečnej blízkosti priestoru, v ktorom je v činnosti mechanizačný prostriedok, resp. jeho pohyblivá časť,

h) v dopravnom prostriedku k lanu mechanickej lopaty, k drapáku žeriava, k lyžici nakladača a pod.,

i) siahať rukami, náradím alebo rôznymi pomôckami na pohybujúce sa časti mechanizačných prostriedkov za účelom vykonania ich opravy, úpravy bremena a pod.,

j) v súvislosti s používaním sochora je zakázané:

ja) používať poškodený železný sochor (s ostrými hranami a s otrepmi) a popraskaný, nalomený alebo naštiepený drevený sochor,

jb) stúpať, či zavesovať sa a pod. na sochor z dôvodu dosiahnutia potrebného momentu sily,

jc) podkladať pod sochor kamene alebo podobný krehký a labilný materiál alebo predmet (sochor je dovoľené podkladať len k tomu účelu určenými podložkami).

10.15 NAKLADANIE, PREPRAVA A VYKLADANIE BREMIEN

Nakladanie bremien na dopravné prostriedky, ako aj ich vykladanie z dopravných prostriedkov (ďalej len nakladacia manipulácia) vykonáva pracovná skupina vedená jej vedúcim okrem prípadov nakladania a vykladania ľahkých a drobných bremien napr. na traťové stroje (alebo na ich príviesné vozíky) a pod. Ložná manipulácia musí byť vykonávaná v súlade s príslušnými predpismi.

Náklad svojimi rozmermi a hmotnosťou musí zodpovedať možnostiam ložného priestoru dopravného prostriedku a jeho nosnosti, aby bola vždy zachovaná bezpečnosť pri preprave.

Pri vykonávaní nakladacej manipulácie sú zamestnanci povinní dodržiavať nasledovné zásady:

- a) ešte pred začatím nakladacej manipulácie dopravné prostriedky, do ktorých bude tovar nakladaný, zabezpečiť proti nežiaducemu pohybu (brzdami, zarážkami, podložkami, prípadne podkladným klinom) a vykonať kontrolu týchto dopravných prostriedkov zameranú najmä na stav ich podláh, stien a striech, či tieto nie sú poškodené, či z nich nevyčnievajú ostré predmety (klinec a pod.),
- b) k otváranej časti dopravného prostriedku (napr.: bočnice a čelnice nákladného automobilu a i.) sa postaviť z dosahu možného ohrozenia,
- c) dvere najmä naložených dopravných prostriedkov otvárať so zvýšenou opatrnosťou, s očakávaním ich náhodného vymrštenia sa,
- d) otvorené dvere dopravného prostriedku zabezpečiť proti samovoľnému uzavretiu na tento účel zhotovenými podperami,
- e) z vyložených dopravných prostriedkov odstrániť upevňovací materiál (drôty, klíny, klinec a pod.),

10.16 MANIPULÁCIA S NEBEZPEČNÝMI LÁTKAMI

Nebezpečnou látkou je každá látka, ako aj každá zmes látok, ktorá na základe chemických, fyzikálnych alebo toxických vlastností, či už jednotlivito alebo v kombinácii vytvára nebezpečenstvo (napr. látka: výbušná, podporujúca horenie, ľahko zápalná, horľavá, jedovatá, žieravá, dráždivá a i.), ktoré môže spôsobiť ohrozenie zdravia alebo života.

Pre zaistenie bezpečnosti osôb pri manipulácii s nebezpečnými látkami platia príslušné bezpečnostné predpisy.

Nádrže a prevádzkové zariadenia obsahujúce nebezpečné látky, pri ktorých sa môže vplyvom účinkov statickej elektriny ohroziť stabilita ich obsahu, musia byť uzemnené.

Zariadenie, jeho súčasti a priestory obsahujúce nebezpečné látky musia byť označené bezpečnostným označením. Pracovisko s výskytom nebezpečných látok musí byť vybavené určeným množstvom asanačných prostriedkov.

Zamestnancov, ktorí prichádzajú do styku s nebezpečnými látkami, musí organizácia v potrebnom rozsahu oboznámiť s účinkami týchto látok, so spôsobmi, ako s nimi zaobchádzať, s ochrannými opatreniami, so zásadami prvej pomoci, s potrebnými asanačnými postupmi pri likvidácii porúch a havárií.

Každý vedúci pracoviska, na ktorom:

- a) je skladovaná nebezpečná látka,
- b) je vykonávaná manipulácia s nebezpečnou látkou,

je povinný zabezpečiť vypracovanie podrobných technologických postupov pre skladovanie nebezpečných látok a pre manipuláciu s nimi v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov;

V predmetných technologických postupoch musia byť uvedené najmä:

- c) kvalifikačné a odborné požiadavky na zamestnancov pre manipuláciu s nebezpečnými látkami,
- d) vlastnosti a účinky predmetných nebezpečných látok,
- e) podrobné postupy zaobchádzania s týmito látkami,
- f) ochranné opatrenia a zásady prvej pomoci,
- g) potrebné asanačné postupy,
- h) postupy pri likvidácii porúch a havárií, a i.

Príslušní vedúci zamestnanci sú povinní zabezpečiť preukázateľné oboznámenie sa s takýmito pracovnými postupmi všetkých do úvahy prichádzajúcich zamestnancov (všetkých zamestnancov prichádzajúcich do styku s nebezpečnými látkami).

Manipuláciu s nebezpečnými látkami smú vykonávať iba zamestnanci, ktorí spĺňajú kvalifikačné a ostatné podmienky v zmysle príslušných bezpečnostných predpisov, s ktorými musia byť zrozumiteľne a

preukázateľne oboznámení a oboznamovaní v intervaloch, ako je v týchto bezpečnostných predpisoch uvedené.

10.17 BEZPEČNOSŤ V PREVÁDZKOVOM PRIESTORE

Keď však stavba, zariadenie, skládka alebo ďalšia nemenovaná prekážka zasahuje do voľného schodného a manipulačného priestoru, nesmie do tohto priestoru vstúpiť žiadny zamestnanec pred približujúcim sa vozidlom.

10.18 PREVÁDZKOVÝ PRIESTOR - HLAVNÉ ZÁSADY

Vstup do prevádzkového priestoru, pohyb a výkon pracovnej činnosti v prevádzkovom priestore je dovolený len zamestnancom, ktorí spĺňajú k tomu podmienky stanovené týmto predpisom (podľa rozsahu znalostí na začiatku predpisu, prípadne vydanom osobitne). Zamestnanec, ktorý je oprávnený vstúpiť do prevádzkového priestoru, smie tak urobiť iba vtedy, keď je tento vstup potrebný z dôvodu plnenia jeho pracovných povinností.

Na ochranu svojej bezpečnosti je každý zamestnanec pri svojom vstupe do prevádzkového priestoru, ako aj počas celého svojho pobytu v prevádzkovom priestore povinný:

- a) mať na sebe oblečený výstražný odev s vysokou viditeľnosťou s retroreflexnými pásmi, minimálne vrchný diel odevu - blúza, vesta, halena, tričko vyhovujúci požiadavkám BOZP
- b) počas tmy a počas zníženej viditeľnosti mať pri sebe rozsvietený ručný lampáš s bielym svetlom, pokiaľ z hodnotenia rizík nevyplýva použitie iného druhu lampáša napr. lampáš svietiaci do strán (vzhľadom na výkon pracovnej činnosti postačuje uvedený lampáš len u zabezpečujúceho zamestnanca alebo u vedúceho pracovnej skupiny).

K tme by nemalo dôjsť pri výkone činnosti na stavbe v súteréne objektu, pretože v objekte sa nachádza aj náhradný zdroj s ktorým sú však osvetlené iba smery úniku (PO svietidlá na dverami) pre účely vzniku požiaru, pri vypnutí prívodu elektriny.

10.19 PRIESTOR OHROZENIA

Do priestoru ohrozenia je každému zamestnancovi vstup zakázaný okrem prípadov, keď ide o vstup do priestoru ohrozenia za účelom odvrátenia hroziaceho nebezpečenstva, ohrozenia života osoby (osôb) alebo zaistenia bezpečnosti prevádzky. Napr.: záchrana spadnutého zamestnanca, odstránenie prekážky a pod. Vtedy tak smie zamestnanec urobiť, ale vždy len na čas nevyhnutného zákroku kde neohrozí bezpečnosť ani svoju ani bezpečnosť nikoho iného. Ak by v takejto situácii zamestnanec mohol ohroziť bezpečnosť svoju alebo bezpečnosť inej osoby (iných osôb) alebo bezpečnosť prevádzky, nesmie zamestnanec do priestoru ohrozenia vstúpiť.

11.0 Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone prác vo výške a nad voľnou hĺbkou

Podrobnosti o zaistení bezpečnosti zamestnancov pri výkone ich pracovných činností vykonávaných vo výške (základné ustanovenia, zabezpečenie proti pádu, kolektívne zabezpečenie, osobné zabezpečenie, zabezpečenie proti pádu predmetov a materiálu, zabezpečenie miesta pod prácou vo výške a jeho okolia, práca na vrchole, na konštrukcii na zvyšovanie miesta práce, odovzdanie a prevzatie konštrukcie, výstupy, práce nad sebou, práce na vysokých objektoch, zhadzovanie predmetov a materiálu, prerušenie práce vo výške ako aj krátkodobé práce vo výške) riešia príslušné všeobecne záväzné predpisy, ktorých ustanovenia aj v podmienkach platia v plnom rozsahu a prednostne.

Ešte pred začiatkom práce vo výške (napr. oprava strechy, nátery, elektrického osvetlenia a pod.) je vedúci prác povinný oznámiť postup práce vedúcemu dotknutého pracoviska.

Vedúci prác je povinný zabezpečiť výkon práce vo výške v súlade s ustanoveniami príslušných bezpečnostných predpisov. Na zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri výkone práce vo výške a nad voľnou hĺbkou v

v prevádzkovom priestore sa vzťahujú o. i. aj príslušné ustanovenia platné pre pohyb a prácu v prevádzkovom priestore.

11.01 Zaistenie bezpečnosti zamestnancov pri meračských, kontrolných a pri geodetických prácach

Predpísané alebo inak potrebné meranie (napr. defektoskopom, meračským pásmom a pod.), tiež práce geodetické, ako aj ostatné práce s takýmto meraním súvisiace (ďalej len meračské práce), ak sú vykonávané v prevádzkovom priestore, sú pre účely tohto predpisu považované za prevádzkovú činnosť a preto sa na tieto práce o. i. vzťahujú aj ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v prevádzkovom priestore (ustanovenia platné pre prácu: osamelého zamestnanca, zabezpečeného zamestnanca, zabezpečujúceho zamestnanca, zamestnancov pracovnej skupiny a i.). Meračské práce, ako aj defektoskopickú kontrolu smú vykonávať len zamestnanci na výkon takejto činnosti oprávnení.

11.02 Stroje pre zemné práce a stavebné stroje

Pracovná činnosť strojov pre zemné práce a stavebných strojov vykonávaná v prevádzkovom priestore je pre účely tohto predpisu považovaná za prevádzkovú činnosť a preto sa na túto činnosť vzťahujú aj príslušné ustanovenia tohto predpisu platné pre výkon prevádzkovej činnosti v prevádzkovom priestore. Elektroinštalácie aj ustanovenia príslušných bezpečnostných predpisov napr. STN 34 3100, 34 3109, technologické postupy prác, miestny bezpečnostný predpis a i.

Prílohy: Časť II. (vypracuje si zhotoviteľ)

